

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки та менеджменту
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Випускна робота бакалавра

на тему «Оцінювання платоспроможності підприємства в кризових умовах (на матеріалах ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»)»

Виконала: студентка 4-го курсу, групи 401-ЕФ
Спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Деркач А.В.

Керівник: к.е.н., доцент Маслій О.А.

Рецензент: професор кафедри економічної теорії
та економічної кібернетики Дубіщев В.П.

Засвідчую, що в цій роботі немає запозичень із
праць інших авторів без відповідних посилань
Деркач А.В.

Підтверджую достовірність даних, використаних
у роботі
Деркач А.В.

Полтава, 2021 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В КРИЗОВИХ УМОВАХ	6
1.1. Економічна сутність, види та значення платоспроможності, їх взаємозв'язок з іншими показниками діяльності підприємства.....	6
1.2. Система показників та методи оцінки платоспроможності підприємств	14
1.3. Забезпечення платоспроможності підприємства в умовах кризи	25
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА (НА МАТЕРІАЛАХ ПАТ «КРЮКІВСЬКИЙ ВАГОНБУДІВНИЙ ЗАВОД»).....	29
2.1. Характеристика діяльності ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»	29
2.2. Оцінювання фінансових показників ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» .	37
2.3. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства.....	51
2.4. Дослідження доходів та витрат на ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»	59
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПАТ «КРЮКІВСЬКИЙ ВАГОНБУДІВНИЙ ЗАВОД»	70
3.1. Дослідження грошових потоків ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»	70
3.2. Прогнозування потенційної неплатоспроможності підприємства за різними моделями	77
ВИСНОВКИ	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	92
ДОДАТКИ.....	97

					ВР	401 ЕФ	17055
	П.І.Б.	Підпис	Дата				
<i>Розробила</i>	<i>Деркач А.В</i>			«Оцінювання платоспроможності підприємства в кризових умовах (на матеріалах ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»)»	Літ.	Арк.	Аркушів
<i>Перевірила</i>	<i>Маслій О.А</i>				3	97	
<i>Н. Контр.</i>	<i>Кривенко О. А.</i>				Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування		
<i>Затверд.</i>	<i>Птаценко Л.О</i>						

ВСТУП

В умовах сьогодення діяльність суб'єктів господарювання значно ускладнюється зростанням боргів, тривалою кризою неплатежів, несприятливою фіскальною політикою, скороченням виробництв, а також відсутністю фінансових ресурсів.

Фінансовий стан будь-якого підприємства можна оцінити з погляду короткострокової та довгострокової перспективи. У короткостроковій перспективі важливою характеристикою фінансового стану підприємства є його платоспроможність і ліквідність, тобто здатність своєчасно і в повному обсязі розраховуватися короткостроковими зобов'язаннями.

За останні роки питання платоспроможності підприємства розглядаються у роботах закордонних вчених: Є.Ф. Бріггема, Дж. М. Ваховича, Дж. К. Ван Хорна., М.С. Ерхардта та інших. Серед вітчизняних науковців досліджували проблему платоспроможності такі науковці, як О.В. Єфимова, В.В. Ковальова, Т.Д. Костенко, Р.А. Костирко, В.О. Подільська, О.В. Яріш Ю.С. Цал-Цалко, С.В. Онищенко, Л.О. Птащенко.

Незважаючи на ступінь розроблення методичного забезпечення, головною проблемою є те, що зберігаються суттєві суперечності в трактуванні та розрахунку показників платоспроможності. Застосування різних методів може призвести до зовсім протилежних результатів, що призводить до суперечливих висновків. Від того, наскільки якісно проведено аналіз платоспроможності, залежить ефективність управлінських рішень, а потім і ефективність роботи підприємства в цілому, що і зумовлює актуальність теми випускної роботи.

Метою дослідження є аналіз та оцінювання платоспроможності ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» та формування рекомендацій щодо її підвищення в кризових умовах.

Досягнення мети роботи здійснюється шляхом вирішення наступних завдань:

- 1) визначити економічну сутність, види та значення платоспроможності, їх взаємозв'язок з іншими показниками діяльності підприємства;
- 2) систематизувати показники та методи оцінювання платоспроможності;
- 3) дослідити особливості забезпечення платоспроможності підприємства в умовах кризи;
- 4) охарактеризувати діяльність підприємства, та оцінити структуру й динаміку майна і капіталу;
- 5) проаналізувати ліквідність та платоспроможність підприємства;
- 6) дослідити структуру грошових потоків підприємства;
- 7) визначити напрями підвищення платоспроможності підприємства, на прикладі ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод».

Об'єктом дослідження є процес оцінювання платоспроможності підприємства на прикладі ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод».

Предметом дослідження є теоретико-методичні і практичні положення аналізу платоспроможності підприємства.

Методи дослідження: аналізу і синтезу, теоретичного порівняння, узагальнення, систематизації, метод фінансових коефіцієнтів, метод факторного аналізу. Структура випускної роботи: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. У процесі дослідження були використані матеріали монографій та періодичних видань, дані статистичної та фінансової звітності підприємства.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В КРИЗОВИХ УМОВАХ

1.1. Економічна сутність, види та значення платоспроможності, їх взаємозв'язок з іншими показниками діяльності підприємства

Зважаючи на сучасні проблеми та кризовий стан економіки України, підприємства все частіше не мають можливості стабільно функціонувати, розвиватися та вчасно і якісно виконувати свої фінансові та економічні зобов'язання, що зазвичай призводить до банкрутства та ліквідації. Підприємство можна вважати банкрутом, якщо воно втратило мінімальний рівень платоспроможності, що робить його подальше функціонування неможливим. Першочерговими цілями для стабільного функціонування підприємства стає професійне вивчення, аналіз фінансового стану, оцінювання платоспроможності та реалізація заходів, що її забезпечують.

В умовах кризи питанню платоспроможності приділяється особлива увага, адже це є однією з найважливіших характеристик фінансового стану. Висока платоспроможність є важливою ознакою будь-якого стабільно функціонуючого суб'єкта господарювання. В ефективній оцінці стану платоспроможності будуть зацікавлені, як керівники даного підприємства, так і його можливі партнери.

Платоспроможність означає, що компанія має достатньо грошових ресурсів для погашення боргів, які необхідно негайно сплатити.

Будь-яка компанія повинна надавати своєчасну та правдиву інформацію про власні кошти, необхідні для розрахунку заробітної плати, за позиками із кредитними установами, за платежами у бюджет з фінансовими органами, за послуги, товари та виробничі запаси. Така інформація надає можливість прогнозування фінансових результатів у майбутньому.

У науковій літературі існує декілька підходів до визначення економічної сутності платоспроможності, що наведені у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи щодо визначення економічної сутності платоспроможності

№ з/п	Джерело	Визначення терміну
1	2	3
1.	Ольховський А.М., Шемчук Є.В. та Вдовиченко В.О. [1]	Визначають платоспроможність, як здатність підприємства своєчасно і повністю виконувати свої платіжні зобов'язання, що витікають з виробничих, кредитних та інших операцій грошового характеру.
2.	Костирко Л.А. [2]	Платоспроможність – це готовність підприємства проводити свої першочергові платежі за рахунок поточних надходжень коштів.
3.	Котляра М. [3]	Це можливість підприємства своєчасно погасити свої строкові зобов'язання наявними грошовими ресурсами.
4.	Ковальов В.В. [4]	Під платоспроможністю розуміє наявність у підприємства грошових коштів або їх еквівалентів, достатніх для розрахунків по кредиторській заборгованості, що вимагає негайного погашення.
5.	Васьковська Я. В. [5]	Платоспроможність, як готовність та здатність виконати зобов'язання в зазначений термін.
6.	Мних Є. В. [6]	Платоспроможністю є здатність підприємства до швидкого погашення своїх короткотермінових зобов'язань.
7.	Федоровича Р. В. Серединської В. М. [7]	Платоспроможність визначається, як готовність підприємства своєчасно виконувати свої платіжні зобов'язання. Тобто підприємство вважається платоспроможним, якщо в нього достатньо грошових активів для розрахунку за поточними зобов'язаннями, які вимагають негайного погашення.
8.	Гавришко Н.В. Ярощук С.В [8]	Висвітлюють свою думку щодо визначення поняття платоспроможності, як абсолютної ліквідності, тобто такого стану ресурсів підприємства, коли воно володіє на певний момент коштами, достатніми для оплати всіх зобов'язань.

*Складено автором

Вчені з таблиці 1.1 мають однакове розуміння платоспроможності з позиції достатнього обсягу грошових ресурсів. Ознакою платоспроможності є перевищення суми поточних ресурсів над сумою поточних зобов'язань.

Тобто якщо на підприємстві не буде достатньо поточних ресурсів, зберігатимуться залишки засобів і запаси ліквідних ресурсів на тривалий термін, то це призведе до зменшення прибутковості діяльності. Посилення іммобілізації обігових засобів, поява неліквідів, зростання заборгованості дебіторів свідчать про погіршення платоспроможності на підприємстві.

За результатами аналізу систематизовано основні чинники, які впливають на скорочення або зростання платоспроможності на підприємстві, й вони представлені у таблиці 1.2[9].

Таблиця 1.2

Опис чинників, що впливають на платоспроможність підприємства

Фактори, які впливають на зростання платоспроможності	Фактори, які впливають на скорочення платоспроможності
1. Отримання довготривалих кредитів	1. Оплата поточного кредиту
2. Прибуток	2. Оплата грошовими коштами
3. Вкладення у власний капітал	3. Збиток
4. Реалізація необігових ресурсів	4. Вкладення в необігові активи
5. Зменшення дебіторської заборгованості	5. Податок на прибуток на дооцінку ресурсів
6. Зменшення запасів	6. Зростання дебіторської заборгованості
7. Виплата кредиту	7. Сплата тривалих кредитів
8. Суми амортизації	8. Використання резервного капіталу

*Складено автором

На жаль, для більшості компаній характерною ознакою є низька платоспроможність, головними причинами якої є втрата ефективних каналів збуту, неправильне визначення плану виробництва, неефективне використання трудових чи матеріальних ресурсів, інфляційні процеси, низька забезпеченість підприємства власними оборотними активами.

Компанії, які не змогли нормально функціонувати та стабілізувати ситуацію з ранніми ознаками погіршення платоспроможності, зупиняють свою діяльність та впроваджують процедуру ліквідації. Щоб уникати таких ситуацій, спочатку потрібно прослідкувати платоспроможність компанії, щоб визначити чи характеризується вона, як платоспроможна.

Аналіз платоспроможності виконується внутрішніми та зовнішніми користувачами інформації. Внутрішні користувачі безпосередньо обчислюють показники платоспроможності для оцінки та прогнозування фінансових показників бізнесу на майбутнє. В свою чергу зовнішні користувачі аналітичної інформації, а саме, банківські установи аналізують платоспроможність з метою оцінки рівня кредитоспроможності підприємства, інвестори та ділові партнери повинні мати інформацію щодо фінансових можливостей підприємства за умов надання йому комерційного кредиту, позик або відстрочки платежу [10].

Платоспроможність підтверджується такими складовими.

1. Наявність готівки на банківських рахунках та короткострокові інвестиції. Ці активи повинні мати оптимальну вартість. Чим більший розмір активів, тим краще для компанії, з позиції достатності коштів для поточних розрахунків.
2. Відсутність затримки платежів та простроченої заборгованості.
3. Несвоєчасне погашення кредитів, а також тривале безперервне користування кредитами [9].

Але наявність малого залишку коштів на поточних рахунках не буде означати неплатоспроможності підприємства, адже грошові кошти на них можуть надійти протягом декількох наступних днів. А навіть навпаки, з точки зору платоспроможності, фінансовий стан підприємства характеризується кардинальними змінами і залежить від наявності фінансових ресурсів, виконання плану продажів для своєчасного отримання платежів від контрагентів тощо.

Платоспроможність підприємства є зовнішнім проявом фінансової стійкості, а її сутністю є забезпеченість оборотних активів суб'єкта

господарювання джерелами формування. В економічній літературі існують різні підходи відносно визначення видів платоспроможності відповідно до різних класифікаційних характеристик (рис.1.1)[11].

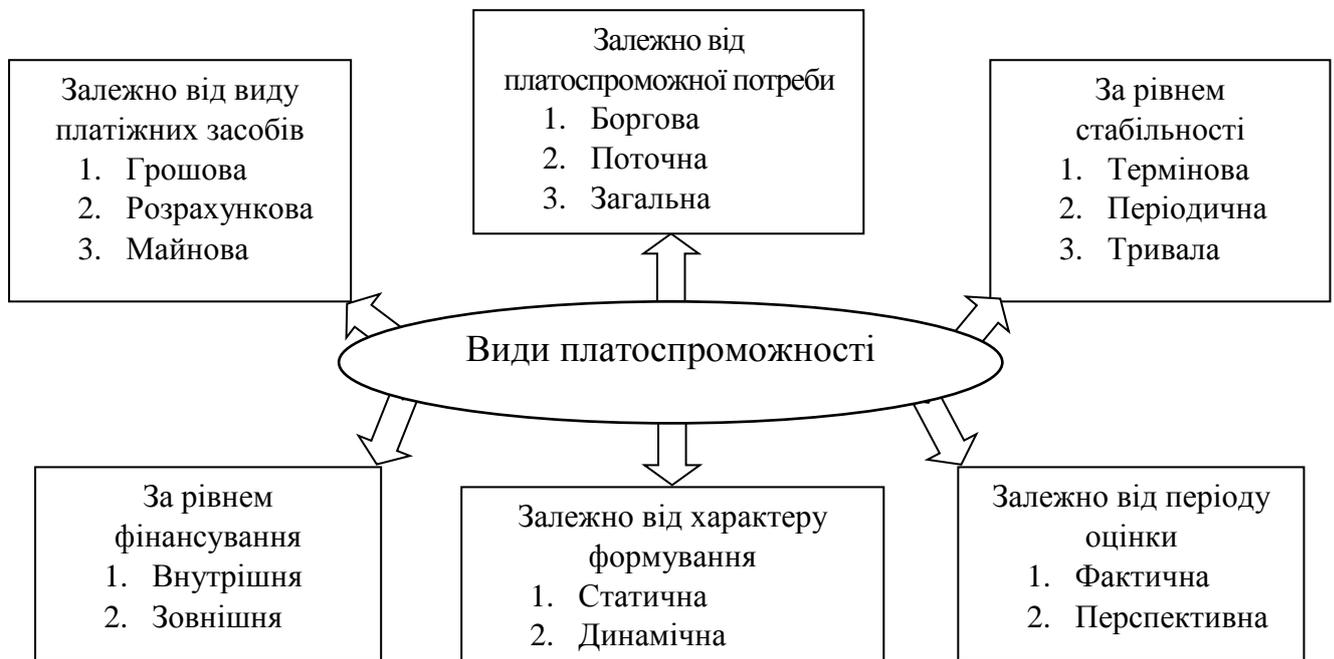

Рис. 1.1. Види платоспроможності підприємства

*Складено автором

Відповідно до інформаційної бази та характеру дослідження, стан платоспроможності можна оцінювати в статиці (статична платоспроможність) та в динаміці (динамічна платоспроможність).

Статичну платоспроможність досліджують у певному часовому проміжку, і саме ця платоспроможність показує здатність підприємства до виконання планових платежів та термінових зобов'язань протягом періоду. Визначення такої платоспроможності передбачає оцінку та порівняння розміру грошового потоку підприємства (вхідного та вихідного).

Інформаційною основою статичної оцінки платоспроможності є баланс підприємства, в якому фіксується стан (залишки) активів та пасивів підприємства. Аналіз динамічної платоспроможності базується на основі аналізу грошових потоків підприємства.

За характером визначення обсягу платіжних засобів підприємства можна виділити такі види платоспроможності.

1. Грошова – формується тільки за рахунок присутніх грошових коштів.
2. Розрахункова – формується за рахунок присутніх грошових коштів та можливих джерел їх зростання (кошти в розрахунках та дебіторська заборгованість).
3. Майнова або потенційна – формується за рахунок всіх видів оборотних активів підприємства (у разі їх умовного продажу).

За характером визначення потрібного обсягу витрат грошових коштів (платоспроможних потреб) платоспроможність може бути використана для оцінки: можливості продовжувати фінансувати поточну діяльність – фактична платоспроможність; ступеня покриття зовнішніх термінових зобов'язань та планових витрат – загальна платоспроможність.

Відповідно до періоду оцінки досліджують перспективну та поточну платоспроможність. Поточна платоспроможність визначає платіжні можливості підприємства на дату або протягом періоду оцінки, а перспективною є визначення потенційної спроможності виконувати платіжні зобов'язання та витрати, та досліджується за допомогою показників ліквідності[12].

З цього зрозуміло, що ліквідність та платоспроможність тісно пов'язані між собою, але це не тотожні поняття. Однак порівняно з платоспроможністю ліквідність є менш динамічною. Це пов'язано з тим, що на підприємстві у міру набуття стійкості його виробничої діяльності складається певна структура активів та джерел коштів, через це коефіцієнти ліквідності залишаються незмінними або дещо відрізняються від попереднього значення.

Коефіцієнти ліквідності зазвичай варіюються у межах певного передбачуваного діапазону, що надає аналітичним агенствам підстави обчислити та опублікувати середні значення цих показників для використання у порівняннях, щодо відкриття нових виробничих об'єктів.

Основною рисою ліквідності є перевищення (у вартісній оцінці) оборотних активів над короткостроковими пасивами. Чим більший надлишок, тим кращий фінансовий стан підприємства з боку ліквідності.

Якщо розмір оборотних активів недостатньо великий в порівнянні з короткостроковими зобов'язаннями, тоді поточний стан є нестійким, і може статися ситуація, коли підприємство не буде мати достатньо грошових коштів для розрахунків за своїми зобов'язаннями і змушене буде порушити виробничий процес (до приміру, терміновий продаж частини запасів або додати собі нові борги), або розпродати частину довгострокових активів.

Взаємозв'язок між платоспроможністю та ліквідністю активів зображено на рисунку 1.2[13].

Рис. 1.2. Взаємозв'язок між показниками ліквідності та платоспроможності

*Складено автором

1. Ліквідність активів – здатність активу перетворюватися в грошові кошти. Ступінь ліквідності визначається часовим періодом, чим коротший період, тим вища ліквідність активів[14].

2. Ліквідність балансу – це ступінь покриття боргів підприємства його активами, строк перетворення яких у грошову готівку відповідає строку погашення платіжних зобов'язань. Ліквідність балансу досягається встановленням рівності між зобов'язаннями підприємства та його активами[15].

3. Ліквідність підприємства – це мобільність підприємства, його спроможність (при виникненні будь-яких обставин) за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел оперативно шукати резерви платіжних коштів, необхідних для погашення боргів [16].

При визначенні рівня ліквідності недостатньо порівняти вартість поточних зобов'язань із вартістю оборотних активів. На практиці час від часу зустрічаються ситуації, коли оборотні активи перевищують короткострокові зобов'язання, коефіцієнти ліквідності характеризують фінансовий стан як задовільний, але ця оцінка вважається помилковою, оскільки на оборотні активи припадає помітна частка неліквідів та простроченої дебіторської заборгованості[13].

До неліквідів, як правило, відносять готову продукцію, залежані виробничі запаси, що не користується попитом, витрати майбутніх періодів, незавершене виробництво. Активи, які не можуть бути використані в технологічному процесі чи реалізовані, як товар на ринку, не відображуються в балансі, також не відображається і невиправдана дебіторська заборгованість.

Це означає, що активи, фактична цінність яких сумнівна, входять до їх загальної величини і використовуються при розрахунках показників ліквідності, рівень якої не відповідає реально існуючому[17].

Хоча при складанні балансу активи, що потенційно не обіцяють доходу, мають бути списані на збитки, на практиці це здійснюється не завжди. Можливість отримання більш точної оцінки ліквідності виникає в процесі внутрішнього аналізу, який базується на повних даних бухгалтерського обліку. Однак наявність неліквідності в структурі оборотних активів не тільки робить результати зовнішнього аналізу ліквідності дуже умовними, але й суттєво погіршує якість оборотних активів та негативно впливає на рівень ліквідності.

У свою чергу, наслідком низького рівня ліквідності є нездатність компанії швидко розрахуватися наявними на балансі активами за своїми зобов'язаннями, що призводить до зниження прибутковості та неплатоспроможності, дефолтів та банкрутства.

Крім того, важкі наслідки низької ліквідності відчувають не тільки підприємство, а й його кредитори, постачальники, оскільки відбувається затримка сплати відсотків і суми боргу, в крайньому разі – часткова або повна втрата неповернутого боргу, а також невиконання умов контракту тощо[18].

З вищесказаної інформації зрозуміло, що платоспроможність підприємства – це можливість повністю розрахуватися по своїм зобов'язанням за допомоги грошових ресурсів та інших активів, протягом визначеного часу, а також спроможність здійснювати безперебійну фінансово-господарську діяльність, та що ліквідність є індикатором платоспроможності підприємства.

1.2. Система показників та методи оцінки платоспроможності підприємств

Методика оцінювання платоспроможності за показниками вимагає послідовних аналітичних кроків і розрахунків. Здебільшого, загальний аналіз платоспроможності підприємства складається з двох основних етапів: розрахунок абсолютних показників і та розрахунок відносних показників платоспроможності.

Для проведення аналізу платоспроможності підприємства, головними джерелами інформації є звіт про фінансові результати, звіт про рух капіталу та інші форми звітності, інформація первинного й аналітичного бухгалтерського обліку, яка розшифровує і деталізує окремі статті балансу.

Визначимо основні методичні підходи, щодо оцінки платоспроможності, в залежності від інформаційної бази та періоду аналізу (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Методичні підходи до аналізу платоспроможності підприємства
*Складено автором [19]

Для здійснення таких розрахунків на першому етапі є методика порівняння активів підприємства, об'єднаних за ступенем зменшення ліквідності і пасивів, які групуються за ступенем терміновості погашення зобов'язань. Дані двох блоків необхідно зіставити одні з одними.

Підприємство є повністю платоспроможним, а баланс вважається абсолютно ліквідним за умови таких співвідношень груп активів і зобов'язань:

$$\left. \begin{array}{l} A1 \geq П1 \\ A2 \geq П2 \\ A3 \geq П3 \\ A4 \leq П4 \end{array} \right\}, \quad (1.1)$$

де $A1$ – високоліквідні активи; $A2$ – активи, що швидко реалізуються; $A3$ – низьколіквідні активи; $A4$ – активи, що важко реалізуються (важко ліквідні); $П1$ – найбільш строкові зобов'язання; $П2$ – короткострокові пасиви; $П3$ – довгострокові пасиви-зобов'язання; $П4$ – Постійні пасиви.

Групування активів та пасивів детальніше представлено на таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Групування активів і пасивів підприємства на предмет ліквідності
балансу

Група активу	Статті	Група пасиву	Статті
A1	Високоліквідні активи- грошові кошти підприємства, короткострокові фінансові інвестиції.	П1	Найбільш строкові зобов'язання, строки сплати яких настають негайно. До них належать поточні зобов'язання за винятком короткострокових кредитів банків;
A2	Активи, що швидко реалізуються, тобто активи для обороту яких потрібен деякий час, до цієї групи відносять готову продукцію, векселі отримані, відвантажені товари та всі види дебіторської заборгованості окрім безнадійної.	П2	Короткострокові пасиви – строки сплати яких настають у найближчий час, сюди відносять короткострокові кредити банку, поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями.
A3	До низьколіквідних активів відносять виробничі запаси, інші матеріальні цінності окрім готової продукції, незавершене виробництво, довгострокова дебіторська заборгованість, фінансові вкладення у довготермінові ЦП.	П3	Довгострокові пасиви - зобов'язання, строки сплати яких віддалені на більш тривалий час (довгострокові зобов'язання);
A4	Активи, що важко реалізуються (важко ліквідні), відносять всі статті I розділу балансу «Необоротні активи», за винятком довготермінових цінних паперів і всі інші активи, які не увійшли до груп A1, A2, A3;	П4	Постійні пасиви або власний капітал – статті I розділу пасиву балансу.

Тобто, для забезпечення абсолютної ліквідності балансу, вартість високоліквідних активів має перевищувати суму найбільш термінових боргів підприємства. У такому випадку підприємство зможе погасити термінову заборгованість на дату складання балансу. Швидколіквідні активи мають за вартістю перевищувати суму короткострокових пасивів. У такому випадку у найближчій перспективі підприємство залишиться платоспроможним.

Вартість активів, що швидко реалізуються, повинна перевищувати суму довгострокових пасивів, що забезпечить платоспроможність підприємства у середньостроковій перспективі. Водночас, вартість важколіквідних і

неліквідних активів повинна бути меншою від вартості постійних пасивів і власного капіталу, що забезпечить стійкість підприємства у віддаленій перспективі[9, с.138].

За виконання даних умов вважається, що підприємство має ідеальну ліквідність балансу. Ліквідність підприємства встановлюється не виходячи з передумов реалізації всіх наявних оборотних коштів, а на основі того, що в подальшому підприємство буде також функціонувати. Аналіз ліквідності можна порівнювати з активами балансу та пасивами балансу, згрупованими за ознакою зменшення терміновості погашення. Оцінювання ліквідності балансу проводиться за методикою, що представлена в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Методика аналізу ліквідності балансу підприємства

Тип ліквідності	Поточна	Короткострокова	Довгострокова	Статті
1	2	3	4	5
Абсолютний	$A1 > П1$	$A1 > П1 + П2$	$A1 > П1 + П2 + П3$	А 1-4 (активи) А1-високоліквідні А2-швидколіквідні А3-повільноліквідні А4 – важко ліквідні
Нормальний	$A1 + A2 > П1$	$A1 + A2 > П1 + П2$	$A1 + A2 > П1 + П2 + П3$	П 1-4 (пасиви)
Критичний	$A1 + A2 + A3 > П1$	$A1 + A2 + A3 > П1 + П2$	$A1 + A2 + A3 > П1 + П2 + П3$	П1-найтерміновіші П2-короткострокові П3-довгострокові
Кризовий	$A1 + A2 + A3 > П1$	$A1 + A2 + A3 < П1 + П2$	$A1 + A2 + A3 > П1 + П2 + П3$	П4-постійні

*Складено автором [20, с.148]

Платоспроможність забезпечує безперешкодне користування грошовими коштами підприємства, а також сприяє безперервному виробничому процесу і реалізації товарів. Забезпечення безперервної платоспроможності за допомогою достатнього обсягу власного капіталу у структурі джерел фінансування дає можливість підприємству досягти стану фінансової стійкості та незалежності від зовнішніх негативних факторів, забезпечує його

незалежність від зовнішніх кредиторів і знижує ризик неплатоспроможності підприємством.

Другим етапом визначення платоспроможності компанії є розрахунок відносних показників ліквідності, тобто аналіз платоспроможності за допомогою фінансових коефіцієнтів. Одним з основних методів знаходження і встановлення рівня платоспроможності підприємства є коефіцієнтний аналіз. Під час цього аналізу значення коефіцієнтів зіставляють зі встановленими нормативними значеннями, потім формують загальну думку про платоспроможність або ж, навпаки, неплатоспроможність компанії [7].

Аналіз платоспроможності підприємства є необхідним не тільки для підприємства з метою оцінки і прогнозування фінансової діяльності, але і для зовнішніх інвесторів (банків). Перш ніж надавати короткостроковий та довгостроковий кредит, банк повинен бути переконаним в кредитоспроможності позичальника. Аналогічно й інші контрагенти мають намір вступити в економічні відносини один з одним. Вони повинні знати про фінансові можливості партнера, якщо виникає питання про надання йому комерційного кредиту чи відстрочки платежу.

Платоспроможність будь-якого суб'єкта господарювання полягає у його готовності терміново погасити короткотермінову заборгованість власними коштами. Чим визначається життєздатність та стійкість підприємства. Методи оцінки платоспроможності базуються на показниках, які наведено на рисунку 1.4. Фінансовий стан організації з боку короткострокової перспективи оцінюють показниками платоспроможності. Фінансовий аналіз платоспроможності будь-якої компанії або підприємства доцільно здійснювати за поточний, та за прогнозний період. Розрізняють декілька основних показників платоспроможності: коефіцієнт абсолютної ліквідності, проміжний коефіцієнт покриття та загальний коефіцієнт покриття.

Рис. 1.4. Показники платоспроможності підприємства

*Складено автором [21].

Платоспроможність вимірюється коефіцієнтами ліквідності та платоспроможності, які розраховуються як відношення грошових коштів та їх еквівалентів до суми термінових платежів на певну дату або на наступний період. Якщо коефіцієнт платоспроможності не менше одиниці, то це свідчить про платоспроможність підприємства.

Коефіцієнт поточної ліквідності показує, скільки гривень поточних оборотних активів припадає на одну гривню поточних короткострокових зобов'язань, та має нормативне значення в межах 2[22].

$$K_{\text{ПЛ}} = \text{ОА} / \text{КЗ}, \quad (1.2)$$

де ОА – оборотні активи підприємства; КЗ – короткострокові зобов'язання підприємства.

Коефіцієнт критичної ліквідності показує, яку частину короткострокової заборгованості підприємство зможе погасити за умови реалізації дебіторської заборгованості. Нормативне значення 1.

$$K_{\text{КЛ}} = (\text{ДЗ} + \text{КФВ} + \text{ГК} + \text{ІОА}) / \text{КЗ}, \quad (1.3)$$

де ДЗ – дебіторська заборгованість; КФВ – короткострокові фінансові вкладення; ІОА – інші оборотні активи; ГК – грошові кошти.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина короткострокових позикових коштів може бути погашено негайно, норматив 0,25–0,3.

$$K_{\text{АЛ}} = \text{ГК} + \text{КФВ} / \text{КЗ}, \quad (1.4)$$

Коефіцієнт термінової (швидкої) ліквідності показує, яка частина короткострокових зобов'язань може бути погашена за рахунок швидкоореалізованих активів. Нормативне значення 0,7–0,8[9].

$$K_{ТД} = GK + KФВ + ДЗ/КЗ \quad (1.5)$$

Коефіцієнт загальної платоспроможності показує, загальну оцінку платоспроможності, а також пояснює, як позикові кошти забезпечені матеріальними засобами організації. Збільшення значення КЗП свідчить про зміцнення платоспроможності підприємства та зрушення в бік покращення структури активів і пасивів. Нормативне значення більше 1.

$$K_{ОП} = (HMA + OЗ + З) / (ДЗП + КЗ), \text{ або} \\ K_{ЗП} = (A1 + 0,5 * A2 + 0,3 * A3) / (П1 + 0,5 * П2 + 0,3 * П3) \quad (1.6)$$

де HMA – нематеріальні активи; OЗ – основні засоби; З – запаси підприємства; ДЗП – довгострокові зобов'язання підприємства.

Коефіцієнт платоспроможності, характеризує готовність підприємства миттєво погасити свою короткострокову заборгованість (шляхом миттєвого перерахування коштів з власного поточного рахунку на поточний рахунок кредитора). Норматив КП $\geq 0,2$ [19].

$$КП = GK / ПЗ, \quad (1.7)$$

де ПЗ– поточні зобов'язання, тис. грн.

Показник власні оборотні кошти характеризує ту частину власного капіталу, яка є джерелом покриття його поточних активів. Норматив >0 .

$$ВOK = OA - КЗ, \quad (1.8)$$

Коефіцієнт забезпеченості власного оборотного капіталу показує, яка частина оборотних активів фінансується за рахунок власних коштів підприємства. Норматив $\geq 0,1$.

$$\text{ВОК} = \text{ОА} - \text{КЗ}/\text{ОА}, \quad (1.9)$$

Коефіцієнт маневреності ВОК характеризує ту частину ВОК, яка знаходиться у формі грошових коштів, тобто коштів, що мають абсолютну ліквідність. Норматив 0-1.

$$\text{КманВОК} = \text{ГК}/\text{ВОК}, \quad (1.10)$$

Частка оборотних коштів в активах, показує питому вагу оборотних коштів у підсумку активу.

$$\text{Частка ОК} = \text{ОА}/\text{Баланс}, \quad (1.11)$$

Частка ВОК у загальній сумі оборотних активів показує, яка частина оборотних коштів є власними коштами підприємства, тобто скільки гривень оборотних коштів припадає на одну гривню власних оборотних коштів.

$$\text{Частка ОК в ОА} = \text{ВОК} / \text{ОА}, \quad (1.12)$$

Частка запасів в оборотних активах показує питому вагу запасів в оборотних активах [18].

$$\text{Частка З} = \text{З} / \text{ОА}, \quad (1.13)$$

Частка ВОК в покритті запасів характеризує ту частину вартості запасів, яка покривається ВОК. Норматив $>0,5$.

$$\text{Частка ВОК в ПЗ} = \text{ВОК} / \text{Запаси}, \quad (1.14)$$

Коефіцієнт співвідношення власного і позикового капіталу відображає залежність підприємства від позикових джерел фінансування, та показує, скільки позикових коштів припадає на 1 гривню власних коштів. Норматив ≥ 1 .

$$K_{в/п} = BK / ПК, \quad (1.15)$$

Коефіцієнт фінансового левіриджу, показує, скільки довгострокових позикових коштів використано для фінансування активів підприємства поряд із власними коштами.

$$K_{фл} = ДЗ / BK \quad (1.16)$$

Коефіцієнт співвідношення мобільних та іммобілізованих активів характеризує скільки необоротних активів приходить на кожну гривню оборотних активів.

$$K_{м/ім} = OA / HEA \quad (1.17)$$

Коефіцієнт відновлення (втрати) платоспроможності, що набуває значення більше 1, вказує про наявність реальної можливості у підприємства відновити свою платоспроможність упродовж півроку, але якщо значення менше 1 то це свідчить про те, що у підприємства у найближчі шість місяців відсутня можливість відновити платоспроможність.

$$K_{вп} = (K_{п1} + M/T) * (K_{п1} - K_{п0}) / 2, \quad (1.18)$$

Для об'єктивної оцінки динаміки та рівня платоспроможності підприємства необхідно брати до уваги характер діяльності підприємства. Так у підприємств промисловості та будівництва великі залишки запасів і малі – грошових коштів, у

підприємств роздрібної торгівлі велика умовна вага грошових коштів, хоча можуть бути і значними розміри товарів для перепродажу.

Потрібно враховувати теж стан запасів, у підприємства може бути надлишок або нестача запасів, порівняно з величиною, необхідною для безперебійної діяльності, також потрібно мати до уваги умови розрахунків з дебіторами, надходження дебіторської заборгованості через короткі проміжки часу після купівлі товарів призводить до невеликої їх частки в складі оборотних активів підприємства, і, навпаки; стан дебіторської заборгованості: наявність чи відсутність в її складі прострочених та безнадійних боргів [3].

Для визначення рівня платоспроможності підприємства доцільно використовувати показники ліквідності з їх нормативними значеннями. У разі, якщо наведені вимоги не виконуються, можна очікувати, що рано чи пізно суб'єкт господарювання виявиться неплатоспроможним, а отже, і виникне підстава для порушення проти нього справи про банкрутство.

Також важливим є розумне управління присутніми фінансовими ресурсами, особливо визначення оптимальних обсягів виробничих запасів, керування дебіторською заборгованістю, координація планів виробництва та продажу, забезпечення безперервної роботи підприємства.

Тобто вихід зі скрутного стану та підвищення ефективності діяльності вимагає розробки та впровадження комплексу заходів. Отже, можна зробити висновки, що для кожного суб'єкта господарювання дуже важливо мати в своєму розпорядженні достатньо ліквідні кошти, так як це є запорукою їх процвітання та подальшого розвитку. Тому підприємства повинні обирати найбільш ефективні та правильні методи управління своїми коштами, які в майбутньому принесуть йому прибутки та забезпечать поточну і перспективну платоспроможність і ліквідність.

1.3. Забезпечення платоспроможності підприємства в умовах кризи

Із урахуванням всіх проблем на світовому ринку, та в умовах економічної та фінансової кризи, пандемії та політичної нестабільності в Україні особливо, актуальною для підприємств є своєчасна оплата, як за відвантаженою продукцією, так і за матеріальні цінності, фінансові ресурси, отримані від зовнішніх контрагентів. Також, потребує значної уваги у системі розрахунків своєчасна виплата заробітної плати персоналу й сплата податків, зборів та інших платежів.

У кризовий період головним завданням для будь-якого підприємства є пристосування до нових, не зовсім легких та жорстких умов господарювання. Однією з головних умов подальшого функціонування підприємства у такому середовищі є забезпечення платоспроможності, здатності виконувати свої зобов'язання у повному обсязі у відзначений термін. Тому, в умовах фінансової кризи та пандемії дослідження платоспроможності є дуже важливим та необхідним для роботи підприємства, як суб'єкта господарської діяльності.

Дослідження платоспроможності дозволяє визначити, наскільки якісно здійснюється фінансовий менеджмент на підприємстві. Управління платоспроможністю полягає в аналізі та управлінні руху грошових потоків, що передбачає цілеспрямований вплив на процеси акумуляції грошових коштів, їхнє витрачання та перерозподіл.

Для забезпечення платоспроможністю необхідно визначити, якою мірою та які види діяльності і елементи активів чи пасивів сприяли зростанню чи зменшенню грошових коштів. При цьому обов'язково потрібно враховувати особливості та тривалість операційного та фінансового циклів підприємства в розрізі окремих видів діяльності, а потім визначати, в якому напрямку необхідно змінити ці чи інші статті бухгалтерської звітності, щоб сума грошового потоку збільшилася [23].

Підходи науковців до визначення сутності платоспроможності підприємства можна звести до таких трьох підходів:

- 1) платоспроможність визначається наявністю власних обігових коштів та здатністю покривати збитки;
- 2) платоспроможність визначається, як здатність підприємства виконувати свої зобов'язання;
- 3) платоспроможність представлена як важливий показник фінансової стійкості [24].

Позначені вище підходи відносно поняття платоспроможності підприємства дозволяють стверджувати, що термін зобов'язань не має суттєво важливим при визначенні платоспроможності підприємства, що платоспроможність підприємства може гіршати внаслідок того, що у структурі активів значну частину посідає безнадійна дебіторська заборгованість, основні засоби та неприбуткові довгострокові вкладення.

Тобто значення показника вказує на стан платоспроможності підприємства на певну дату розрахунку, себто для нього характерна одномоментність, і це значення залежить від зумовлених змін, пов'язаних із надходженням та сплатою коштів.

Завдання оцінювання платоспроможності суб'єктів господарювання виникає не лише на внутрішній, але і на зовнішній необхідності. Внутрішня необхідність виникає у випадку зростання діяльності і пошуку своїх реальних спроможностей фінансування проектів, у зв'язку з підтримкою репутації у діловому середовищі та своєчасним виконанням своїх обов'язків, з метою дослідження ефективності використаних ресурсів за запитом власників підприємства, для застереження від можливого банкрутства

Зовнішня необхідність з'являється в кредитних установах при схваленні рішення про можливе надання кредиту, у підприємства-партнера – при ухваленні довгострокових договорів, у державних органів контролю – при здійсненні перевірки правильності нарахування і сплати податків, відображення господарських операцій з метою дотримання виконання плану надходження коштів до бюджету, у зовнішніх інвесторів – при ухваленні угод про фінансування діяльності [25].

Платоспроможність буде забезпечуватися за рахунок прибутку, випуску акцій, дивідендів, амортизаційних відрахувань, та за рахунок додаткових надходжень від продажу продукції, від наданих послуг, кредитів банків та інших напрямків діяльності підприємства. До зниження платоспроможності підприємства призводять наднормативні запаси товарно-матеріальних цінностей, несвоєчасно схвалені суми дебіторської заборгованості, позапланові витрати тощо.

Фінансовим керівникам для того, щоб забезпечити платоспроможний стан підприємства у кризових умовах необхідно, перш за все, вирішити дві основні проблеми: збалансувати рух коштів та відновити прибутковість основного виду діяльності. Слід відзначити, що ці проблеми є тактичними та їх реалізація дозволить уникати кризової тенденції у короткостроковому періоді.

Для підтримки платоспроможності підприємства у довгостроковій перспективі потрібно ставити і вирішувати цілі стратегічної спрямованості.

До таких цілей відносять: ефективне вкладення позичкових та власних засобів, досягнення конкурентоспроможності підприємства, збільшення обсягів діяльності і освоєння нових ринків збуту продукції, зниження ризиків втрати платоспроможності в довгостроковому періоді. Отже, для забезпечення платоспроможності підприємства необхідно вирішувати короткострокові (тактичні) і довгострокові (стратегічні) управлінські задачі представлені на рисунку 1.5[26].

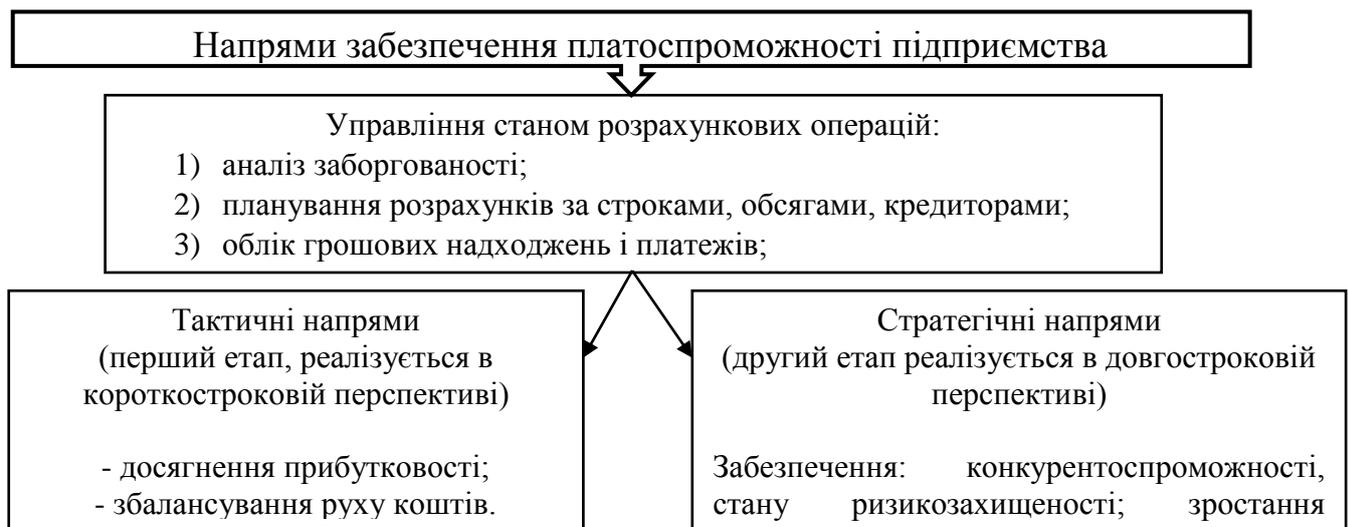

Рис. 1.5. Напрями забезпечення платоспроможності підприємства в умовах кризи

Для відновлення та досягнення прибутковості в кризовий період необхідно в першу чергу, зберегти досягнуті обсяги виробництва та реалізації продукції, наступне, що потрібно зробити це прискорити оборотність активів, і наступним етапом є зниження заборгованості.

Таким чином, при аналізі цієї проблеми слід зазначити наступні висновки, що під платоспроможністю підприємства розуміють його можливість у встановлений термін, в повному обсязі задовольняти платіжні вимоги постачальників матеріалів, устаткування, продукції відповідно до контрактних зобов'язань, погашати кредити, також не менш важливим є внесення платежів до бюджету та здійснення оплати праці персоналу. Якщо підприємство є платоспроможним, то не виникне проблем із забезпеченням виробничого процесу потрібними ресурсами, тобто з виконанням виробничих планів. Коли відсутня прострочена заборгованість перед постачальниками, банківськими установами й іншими організаціями, тоді підприємство, вважається платоспроможним[22].

Основними завданнями в процесі реалізації тактичних напрямків платоспроможності є відновлення прибутковості основної діяльності та збалансування руху коштів. Довгострокові сфери, які безпосередньо впливають на стан розрахункових операцій, повинні бути спрямовані на підтримку конкурентних позицій підприємства, підвищення ефективності маркетингової діяльності, впорядкування структури капіталу з урахуванням впливу ризику на реалізацію перспективних проектів.

Відновлення рентабельності є завданням з нелегких у забезпеченні платоспроможності підприємства в умовах кризи. Його вирішення вимагає дотримання принципу оптимальності та врахування взаємозв'язку прибутковості, оборотності та боргу.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА (НА МАТЕРІАЛАХ ПАТ «КРЮКІВСЬКИЙ ВАГОНБУДІВНИЙ ЗАВОД»)

2.1. Характеристика діяльності ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»

Дослідження платоспроможності підприємства в умовах кризи проводимо на прикладі ПАТ "Крюківський вагонобудівний завод" це одне із найбільших і найстаріших машинобудівних підприємств в Україні, що спеціалізується на виробництві транспортних засобів, насамперед залізничного рухомого складу. ПАТ «КВБЗ» знаходиться в місті Кременчук, Полтавської області, Україна.

Підприємство веде свій початок від Крюківських вагонних майстерень, що були зведені у 1869 році. У 1930 році майстерні стали вагонобудівним заводом, розпочався випуск нового рухомого складу – вантажних вагонів. КВБЗ сьогодні – це велика транснаціональна компанія, унікальне підприємство змішаного типу, на якому виготовляються різні типи продукції, зображені на рисунку 2.1[27].

Рис. 2.1. Види основної продукції КВБЗ

*Складено автором

Вантажне вагонобудування КВБЗ – це виробництво піввагонів з покращеними технічними характеристиками. Понад півмільйона крюківських вантажних вагонів працювали і працюють на сталевих магістралях. З 1951 по 1991 рік на підприємстві був налагоджений випуск інженерної плаваючої техніки для Збройних Сил: самохідних поромів, поромно-мостових машин, машин підводної розвідки, інші значущі дати будуть відображені в додатку А.

Збережено і примножено основні фонди – будівлі і споруди, виробничі потужності, а також кадровий потенціал, інтелектуальна власність, цілісність фірми, єдина політика в управлінні і стратегії розвитку. Це дало змогу підприємству не лише стабільно функціонувати у кризові періоди, але й розпочати реалізацію нової стратегії розвитку. Вона полягає у розширенні географії продаж і ринків збуту. ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» здійснив самостійний вихід на ринки збуту країн Європи, Азії, Африки, Америки, постачаючи продукції у більше ніж 20 країн світу. Також підприємство має країн-партнерів що представлені на рисунку 2.2[27].

Рис.2.2. Основні країни-партнери Крюківського вагонобудівного заводу

Система менеджменту якості підприємства сертифікована відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 9001:2015, міжнародного стандарту ISO TS 22163: 2017, національного стандарту ДСТУ ISO 9001:2015. КВБЗ має низку міжнародних нагород за якість продукції, адже створює техніку, яка нічим не поступається світовим аналогам. Усе це працює на позитивний імідж України, підвищення гордості за її досягнення.

Компанія має свій товарний знак, прапор, гімн. В ПАТ «КВБЗ» працює понад 6,5 тисяч чоловік. ПАТ «КВБЗ» є неодноразовим переможцем Всеукраїнського конкурсу «Кращий роботодавець України». Крюківський вагонобудівний завод має статус одного з найкращих платників податків в Україні. Компанія відкрита для співпраці, як на українському, так і на міжнародному ринках. Примноження корпоративної культури, ініціювання та успішне виконання низки державних програм, застосування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку – ось головні складові ідеології, тактики та стратегії ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод».

Завод – це багатoproфільне підприємство з повним циклом – від генерованої конструкторської ідеї до виготовлення готової продукції – є центром розробки найсучасніших технологій, завдяки чому займає провідні позиції не тільки в Україні, але й далеко за її межами.

На початковому етапі аналізу фінансового стану підприємства доцільно проаналізувати його майновий стан. Для аналізу динаміки структури майна підприємства складається агрегований баланс, використовуючи вертикальний (структурний) та горизонтальний (трендовий) методи аналізу.

Агрегований баланс підприємства дає змогу визначити елементи, які характеризують стан фірми. За формою він нагадує звіти, які використовуються в міжнародній практиці. Правильно об'єднаний баланс – це гарантія якісного фінансового аналізу [9].

Статті звіту можна використовувати для розрахунку показників ліквідності, оборотності, стійкості.

Таблиця 2.1

Агрегований баланс підприємства ПАТ "Крюківський вагонобудівний завод" за 2018-2020 рр.

Актив	2018 рік		2019 рік		Відхилення (+,-) в		Темп зростання, %	2019 рік		2020 рік		Відхилення (+,-) в		Темп зростання, %
	Сума, тис грн	Питома вага, %	Сума, тис грн	Питома вага, %	сумі, тис. грн	питомій вазі, %		Сума, тис грн	Питома вага, %	Сума, тис грн	Питома вага, %	сумі, тис. грн	питомій вазі, %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. Необоротні активи (1095)	745 325	19,72	729 364	15,99	-15 961	-3,74	97,86	729 364	15,99	720 624	18,02	-8 740	2,04	98,80
1.1. Основні засоби і нематеріальні активи (1000+...+1020)	688 063	18,21	680 962	14,93	-7 101	-3,28	98,97	680 962	14,93	672 289	16,81	-8 673	1,89	98,73
1.2. Довгострокові фінансові інвестиції (1030+1035)	6 762	0,18	6 832	0,15	70	-0,03	100,00	6 832	0,15	6 891	0,17	59	0,02	100,86
1.3. Відстрочені податкові активи (1045)	50 500	1,34	41 570	0,91	-8 930	-0,43	82,32	41 570	0,91	41 444	1,04	-126	0,13	99,70
1.4. Інші необоротні активи і довгострокова дебіторська заборгованість (1040+1090)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0
2. Оборотні активи (1195)	3 033 630	80,28	3 832 998	84,01	799 368	3,74	126,35	3 832 998	84,01	3 277 976	81,98	-555 022	-2,04	85,52
2.1. Запаси (1100+1110)	1 810 232	47,90	1 973 970	43,27	163 738	-4,64	109,05	1 973 970	43,27	1 290 541	32,27	-683 429	-10,99	65,38
2.2. Дебіторська заборгованість (1120+1125+...+1155)	556 063	14,71	1 024 661	22,46	468 598	7,74	184,27	1 024 661	22,46	400 570	10,02	-624 091	-12,44	39,09
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти (1160+1165)	666 718	17,64	833 211	18,26	166 493	0,62	124,97	833 211	18,26	1 586 046	39,67	752 835	21,40	190,35
2.4. Витрати майбутніх періодів (1170)	582	0,02	757	0,02	175	0,00	130,07	757	0,02	337	0,01	-420	-0,01	44,52
2.5. Інші оборотні активи (1180+1190)	35	0,00	399	0,01	364	0,01	1 140,00	399	0,01	482	0,01	83	0,00	120,80
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття (1200)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
Всього майна (1300)	3 778 955	100,00	4 562 362	100,00	783 407	0,00	120,73	4 562 362	100,00	3 998 600	100,00	-563 762	0,00	87,64

Продовження табл. 2.1

Пасив	2018 рік		2019 рік		Відхилення (+,-) в		Темп зростання, %	2019 рік		2020 рік		Відхилення (+,-) в		Темп зростання, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомій вазі, %		Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомій вазі, %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. Власний капітал (1495)	2 691 998	71,24	3 295 240	72,23	603 242	0,99	122,41	3 295 240	72,23	3 391 492	84,82	96 252	12,59	102,92
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення (1595)	235 355	6,23	327 231	7,17	91 876	0,94	139,04	327 231	7,17	271 915	6,80	-55 316	-0,37	83,10
3. Поточні зобов'язання і забезпечення (1695)	851 602	22,54	939 891	20,60	88 289	-1,93	110,37	939 891	20,60	335 193	8,38	-604 698	-12,22	35,66
3.1. Короткострокові кредити банків (1600)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	100,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	100,00
3.2. Кредиторська заборгованість (1605+...+1650)	635 817	16,83	709 081	15,54	73 264	-1,28	111,52	709 081	15,54	252 388	6,31	-456 693	-9,23	35,59
3.3. Інші поточні зобов'язання (1660+...+1690)	215 785	5,71	230 810	5,06	15 025	-0,65	106,96	230 810	5,06	82 805	2,07	-148 005	-2,99	35,88
4. Зобов'язання, пов'язані з НА, утримуваними для продажу, та групами вибуття (1700)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	100,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	100,00
5. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду (1800)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	100,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	100,00
Всього капіталу (1900)	3 778 955	100,00	4 562 362	100,00	783 407	-	120,73	4 562 362	100,00	3 998 600	100,00	-563 762	-	87,64

Провівши вертикальний аналіз ПАТ «Крюківський вагобудівний завод» було виявлено значне зростання загальної суми майна підприємства у 2019 році з 3778955 тис. грн. до 4562362 тис. грн., у 2020 році запаси підприємства зменшилися на 563762 тис. грн., кількість запасів свідчить про розширення виробничої діяльності підприємства у 2019 році та позитивно впливає на його результативність діяльності, проте у 2020 році, через припинення державних замовлень відбулася негативна динаміка щодо запасів.

Загальна сума майна підприємства у 2019 році головним чином збільшилась, за рахунок, збільшення запасів, також спостерігається збільшення дебіторської заборгованості, грошових коштів та їх еквівалентів. Детальніше суми зростання ми можемо розглянути на рисунку 2.3.

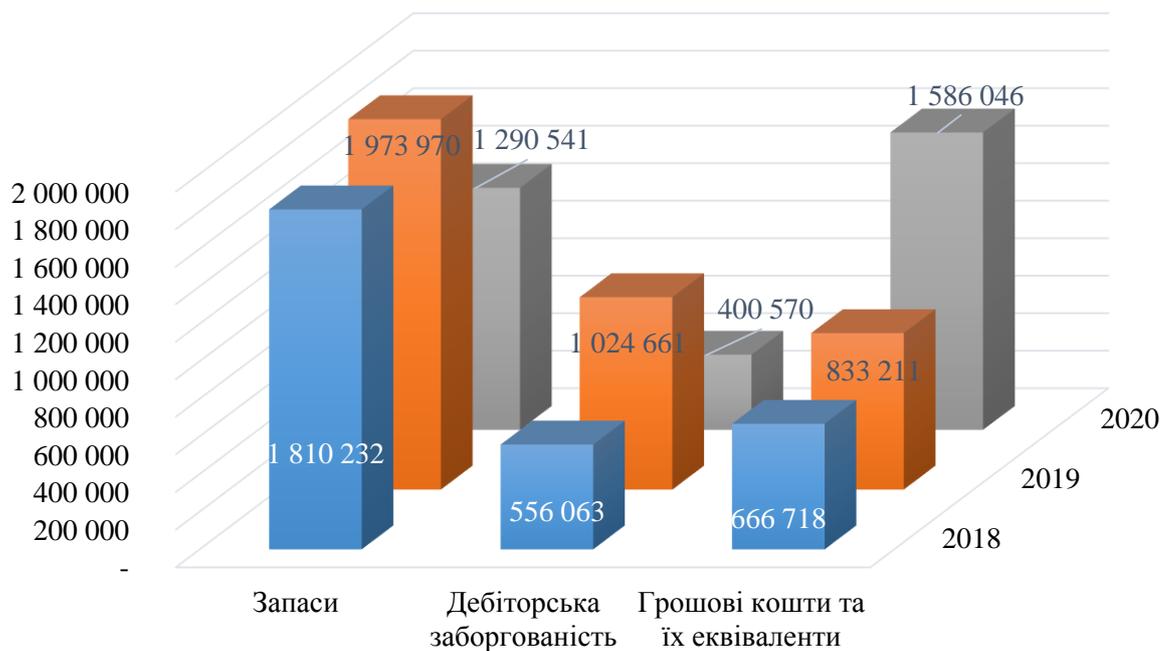

Рис. 2.3. Динаміка зростання оборотних активів ПАТ «Крюківський вагобудівний завод» за 2018-2020 рр.

*Складено за даними фінансової звітності КВБЗ

У 2020 році також спостерігається тенденція зменшення дебіторської заборгованості на 624091 тис. грн., тобто на 12,44%, це свідчить про зниження ділової активності, тому що зменшення відбувається за рахунок відвантаження

продукції. Зробивши розрахунки видно, що у 2020 році грошові кошти та їх еквіваленти збільшилися на 21,40%. Тобто за аналізований період грошові еквіваленти поступово збільшувались, але за рахунок зменшення дебіторської заборгованості, що є негативним показником для підприємства. Тенденцію збільшення грошових коштів детальніше розглянемо на рисунку 2.4.

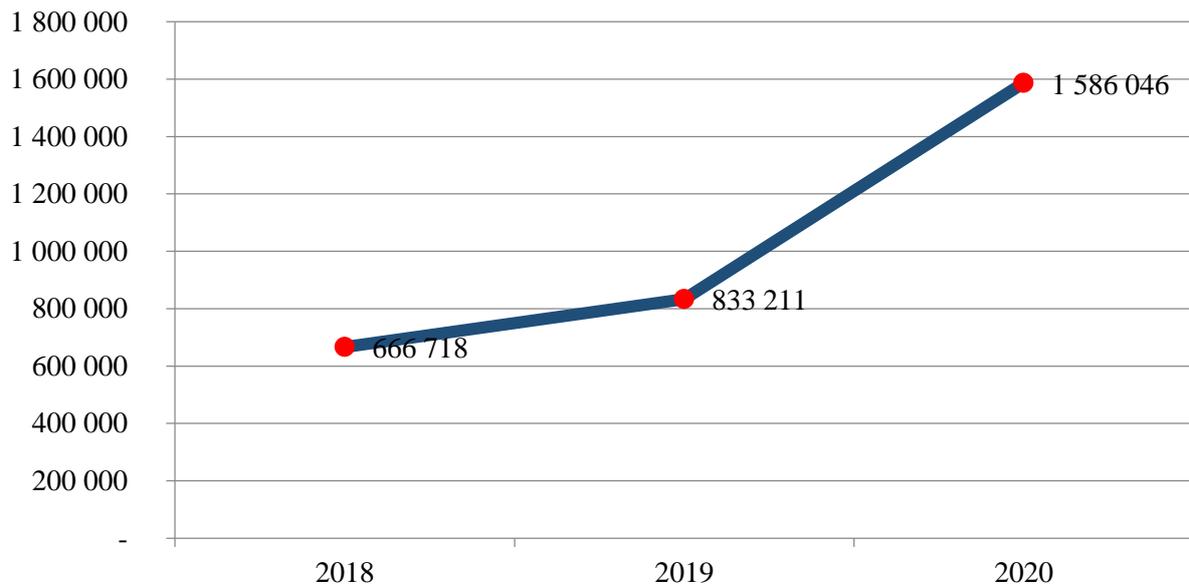

Рис. 2.4. Зміна грошової вартості за 2018-2020 рр., тис. грн. на ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»

*Складено за даними фінансової звітності КВБЗ

За 2018-2019 рр. відбулося збільшення активів, що характеризують виробничий потенціал підприємства у вартісному виразі (з 3 778 955 тис. грн. до 4 562 362 тис. грн.), що дозволяє збільшувати обсяги виробництва і реалізації продукції, проте в 2020 році відбулося зменшення на 563 762 тис. грн., за рахунок запасів та дебіторської заборгованості, це свідчить про звуження діяльності підприємства.

Аналізуючи склад і динаміку джерел фінансування активів підприємства було виявлено збільшення капіталу на 783 407 тис. грн. у 2019 році та зменшення на 563 762 тис. грн. у 2020 році. Такі зміни відбулися за рахунок збільшення додаткового капіталу та довгострокових зобов'язань. У 2019 році

відбулося збільшення власного капіталу (рис. 2.5) на 603242 тис. грн., а у 2020 році – на 96252 тис. грн. Причиною збільшення власного капіталу стало зростання додаткового капіталу протягом 2018-2019 року (з 2024946 тис. грн. до 2239291 тис. грн.), та за рахунок нерозподіленого прибутку (з 435393 тис. грн. до 824075 тис. грн.). На рис 2.6. відображено основні цілі збільшення статутного капіталу[28].

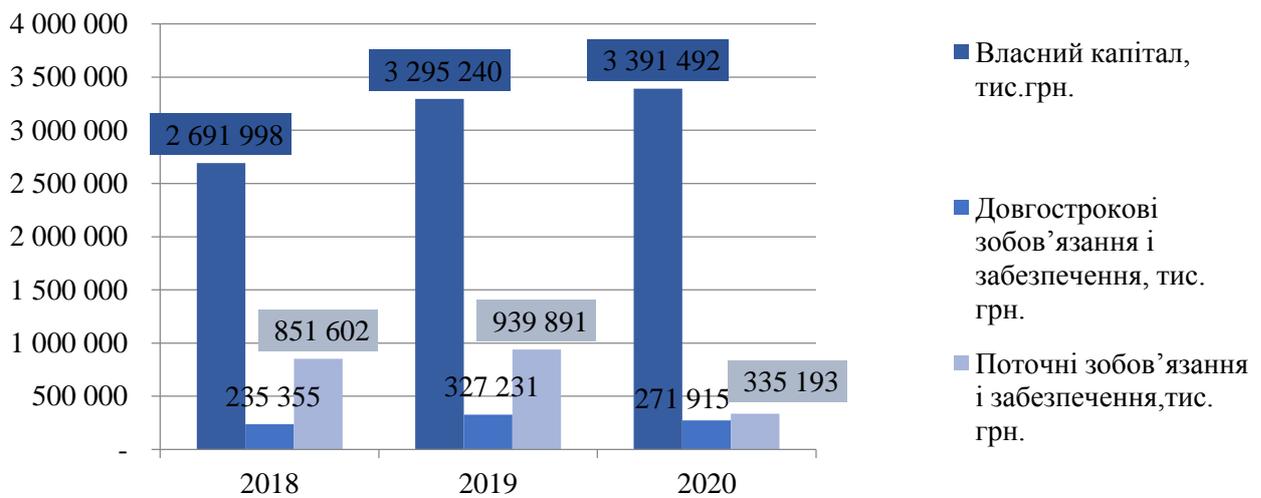

Рис. 2.5. Структурна динаміка пасиву балансу ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 рр., тис. грн.

- Основні цілі збільшення статутного капіталу підприємства зводяться до:
- збільшення частки капіталу, в межах якого власник підприємства несе відповідальність за своїми зобов'язаннями перед кредиторами. Це підвищує довіру та фінансову незалежність суб'єкта господарювання;
- мобілізувати фінансові ресурси для реалізації інвестиційних проектів, планів відновлення, модернізації існуючих потужностей, переобладнання або розширення виробництва;
- підвищення ліквідності та платоспроможності підприємств, оскільки збільшення статутного капіталу, як правило, пов'язане із залученням додаткових грошових ресурсів;
- акумуляція фінансового капіталу для придбання корпоративних прав інших підприємств, у тому числі з метою посилення впливу на ці підприємства, та поглинання або придбання їх потужностей.

Рис.2.6. Цілі збільшення статутного капіталу[28]

2.2. Оцінювання фінансових показників ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»

На необоротні активи припадає велика частка активів компанії. Тому оцінка їх стану та ефективності є важливим етапом аналізу. Дослідження та аналіз стану основних фондів має велике значення для підвищення ефективності діяльності та платоспроможності підприємства[29]. Для цього використовують такі показники: коефіцієнт вартості фондів в активах підприємства, фондомісткість, фондоозброєність, коефіцієнт оновлення, коефіцієнт зносу, коефіцієнт придатності, коефіцієнт вибуття, фондovіддача, рентабельність, інтегральний показник економічної ефективності (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Показники оцінки основних фондів ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 рр.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп зростання, %	
				2019/2018	2020/2019
Фондомісткість (К _{ФМ})	0,11	0,08	0,19	68,92	244,50
Фондоозброєність (К _{ФО})	109,63	112,80	115,37	102,88	102,28
Коефіцієнт вартості основних фондів в активах підприємства (К _{ОЗ})	0,49	0,14	0,16	28,31	113,43
Коефіцієнт зносу основних засобів (К _{ЗОЗ})	0,51	0,54	0,56	104,91	104,45
Коефіцієнт придатності основних засобів (К _{ПОЗ})	0,490	0,464	0,441	94,88	94,87
Фондовіддача (К _{ФВ}), грн.	8,92	129,42	5,29	1450,89	4,09
Коефіцієнт рентабельності основних засобів (К _{РОЗ}), %	83,07	166,77	13,55	200,76	8,12
Інтегральний показник ефективності використання основних засобів (І _{ОЗ})	19,25	103,88	5,99	539,71	5,76

За аналізований період спостерігається зміна фондомісткості, як видно в таблиці 2.2. Темп зростання за 2019/2018 рік склав -31,08 %, а в 2020 році 144,5% відповідно. Фондоозброєність з 2018 року до 2020 року поступово збільшувалась, а саме у 2019 році на 3,17 та у 2020 році на 2,57, це позитивно впливає на результати фінансово-господарської діяльності, так як збільшення

свідчить про те, що менша чисельність працівників підприємства обслуговує більшу вартість основних фондів.

Коефіцієнт вартості основних фондів в активах підприємства ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» з 2018 року знижувався та в 2020 році становив 0,16, що на 0,33 менше від початку аналізованого періоду, зниження цього коефіцієнта характеризується незадовільно, тому, що коефіцієнт вартості основних фондів в активах підприємства повинен становити не менше ніж 0,5.

Коефіцієнт зносу у 2018-2020 році був майже незмінним, але все ж незначно збільшувався, а саме у 2019 збільшився на 0,043, а в 2020 ще на 0,02, це свідчить про погіршення стану основних засобів ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод». Оскільки коефіцієнт придатності протилежний до коефіцієнта зносу, то по ньому спостерігається зниження на 5,12% та 5,13% відповідно. Згідно цього можна зробити висновок, що на підприємстві стан основних засобів погіршився в 2020 році порівняно з 2018 роком, та меншими темпами вводились основні засоби, ніж зносились.

Показник фондівдачі в 2019 році стрімко збільшився, а саме на 120,5 що оцінюється позитивно тому, що ріст фондівдачі це один з факторів стрімкого збільшення обсягу випуску продукції, але в 2020 році знизився до 5,29 (на 124,13), це навіть менше ніж у 2018 році, що є негативно для підприємства, тому що зменшення фондівдачі призведе до збільшення суми амортизаційних відрахувань, які припадають на 1 гривню готової продукції, і це впливає на зменшення прибутку підприємства.

Коефіцієнт рентабельності основних засобів зменшився у 2020 році (рис. 2.7). Зменшення вказує на погіршення результатів діяльності підприємства. Інтегральний показник економічної ефективності спочатку збільшився, а потім знову знизився, і становив за 2018-2020 рік 19,25, 103,88, 5,99 відповідно. Тенденція зміни цих показників пояснюється зменшенням розміру фондівдачі.

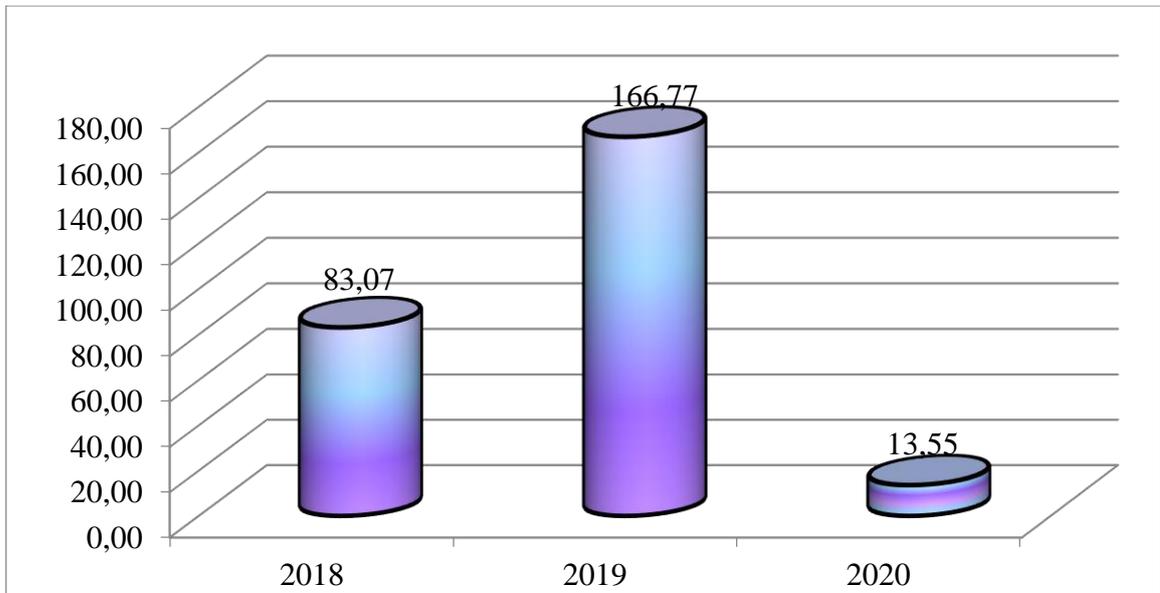

Рис. 2.7. Зміна рентабельності основних засобів ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 рр.

*Складено за даними фінансової звітності КВБЗ

Структуру оборотних активів підприємства досліджують за видами активів. Це дозволяє оцінити основні зміни у складі оборотних активів. Показники ефективності використання оборотних активів, наведені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Показники ефективності використання оборотних активів

№ п.п.	Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп зростання, %	
					2019/2018	2020/2019
1	2	3	4	5	6	7
1	Коефіцієнт оборотності оборотних активів (поточних активів) (K_{OOA})	2,02	2,39	0,94	118,42	39,20
2	Коефіцієнт оборотності поточних зобов'язань (K_{OPZ})	8,19	9,18	1,55	112,04	16,95
3	Коефіцієнт оборотності товарно-матеріальних запасів по виручці від реалізації (K_{OZ}^B)	4,14	4,34	2,04	104,90	47,06
4	Коефіцієнт оборотності виробничих запасів (K_{Ovz}) * T_{Ovz}	6,42	7,81	3,92	121,73	50,17
5	Коефіцієнт оборотності готової продукції ($K_{OГП}$) * $T_{OГП}$	84,99	47,43	20,11	55,80	42,41
6	Коефіцієнт оборотності грошових засобів ($K_{OГЗ}$) * $T_{OГЗ}$	6,95	10,96	2,76	157,73	25,17

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6	7
7	Коефіцієнт відволікання оборотного капіталу (оборотних активів) в дебіторську заборгованість (Квідв.)	0,183 3	0,2673	0,12	145,84	45,71
8	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз)	9,18	10,40	4,68	113,30	45,03
9	Період погашення (інкасації) дебіторської заборгованості, днів	39,77	35,10	77,95	88,26	222,08
10	Коефіцієнт простроченої дебіторської заборгованості (КПДЗ)	-	-	-	-	-
11	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Кокз)	11,65	12,22	6,94	104,91	56,79
12	Рентабельність оборотних активів	2,02	2,39	0,94	118,42	39,20
13	Інтегральний показник ефективності оборотних активів	0,20	0,24	0,09	118,42	39,20

За 2019 рік спостерігається збільшення коефіцієнту оборотності оборотних активів, що є позитивним показником. Але в 2020 році він зменшився на 60,8%, це свідчить про уповільнення обороту оборотних активів. Така ж зміна відбулася і в коефіцієнті оборотності поточних зобов'язань, у 2019 він становив 9,18 оборотів, а в 2020 знизився до 1,55. Коефіцієнт оборотності запасів по виручці від реалізації показує, що товарно-матеріальні запаси довго на складах ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» не затримуються, а обертаються 4,14 у 2018 р., 4,34 у 2019 р., 2,04 у 2020 р. Коефіцієнт оборотності виробничих запасів збільшився в 2019 році на 1,39, і становив 7,81. А у 2020 зменшився до 3,92. Висока оборотність готової продукції вказує на ефективність збутової політики. Також висока оборотність може бути ознакою значного попиту на продукцію підприємства.

Зробивши відповідні розрахунки, видно, що коефіцієнт оборотності готової продукції зменшувався протягом трьох років. У 2018 році він становив 84,99 оборота, в 2019 році – 47,43 оборота, і у 2020 році – 20,11 оборотів. Коефіцієнт оборотності грошових засобів у 2019 році, збільшився, а в 2020 році знову знизився і на кінець періоду становив 2,76. Показник оборотності дебіторської заборгованості демонструє кількість оборотів дебіторської заборгованості, тобто скільки разів дебітори погасили свої зобов'язання перед

компанією. За досліджуваний період оборотність дебіторської заборгованості спочатку збільшилася, а потім знову зменшилася, як і в більшості коефіцієнтів. Збільшення оборотів свідчить про те, що дебітори частіше погашають свою заборгованість перед компанією. Період погашення дебіторської заборгованості у 2019 році проти 2018 року зменшився, а в 2020 році проти 2019 збільшився. Рентабельність оборотних активів у 2019 збільшилась з 2,02 до 2,39 (рис. 2.8), але в 2020 році рентабельність знову знизилась до 0,94, це є негативною динамікою для підприємства.

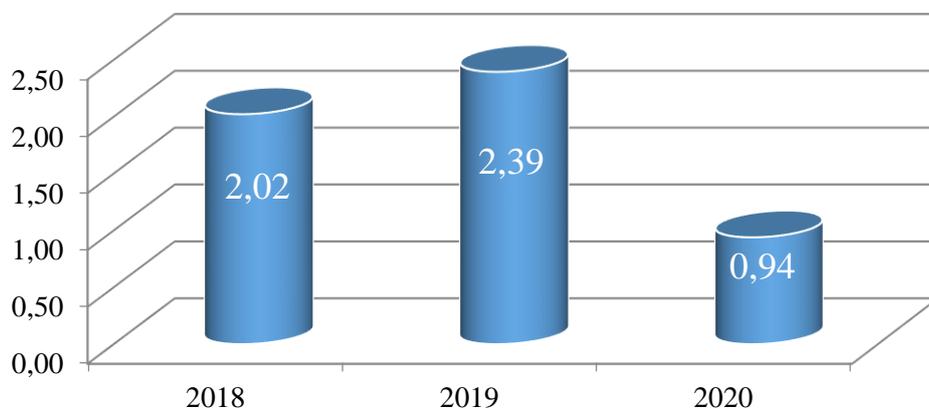

Рис. 2.8. Зміна рентабельності оборотних активів ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 рр.

Від раціонального використання капіталу залежить ефективність та результат діяльності господарюючого суб'єкта. Дотримуючись певних пропорцій залученого та власного капіталу, можна забезпечити платоспроможність підприємства. Власний капітал є основним, початковим та умовним безстроковим джерелом фінансування господарської діяльності компанії, а також джерелом відшкодування збитків підприємства. Це один із найважливіших показників, що використовується при оцінці фінансового стану підприємства, адже показує, з одного боку, ступінь фінансової самостійності підприємства, а з іншого ступінь кредитоспроможності підприємства [30]. Проведемо аналіз і оцінку власного капіталу на ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод». Розрахунки проведемо в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Структура і динаміка власного капіталу підприємства

Найменування статей	2018 рік		2019 рік		Відхилення (+,-) в		Темп зрос- тання, %	2019 рік		2020 рік		Відхилення (+,-) в		Темп зрос- тання, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомій вазі, %		Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питом ій вазі, %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Власний капітал	2 691 998	100,00	3 295 240	100,00	603 242	-	122,41	3 295 240	100,00	3 391 492	100,00	96 252	-	102,92
Зареєстрований (пайовий) капітал	86 010	3,20	86 010	2,61	0	-0,58	100,00	86 010	2,61	86 010	2,54	0	-0,07	100,00
Капітал у дооцінках	41 333	1,54	41 333	1,25	0	-0,28	100,00	41 333	1,25	41 333	1,22	0	-0,04	100,00
Додатковий капітал	2 024 946	75,22	2 239 291	67,96	214 345	-7,27	110,59	2 239 291	67,96	3 029 776	89,33	790 485	21,38	135,30
Всього інвестований капітал	2 152 289	79,95	2 366 634	71,82	214 345	-8,13	109,96	2 366 634	71,82	3 157 119	93,09	790 485	21,27	133,40
Резервний капітал	104 316	3,88	104 531	3,17	215	-0,70	100,21	104 531	3,17	105 819	3,12	1 288	-0,05	101,23
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	435 393	16,17	824 075	25,01	388 682	8,83	189,27	824 075	25,01	128 554	3,79	-695 521	-21,22	15,60
Всього накопичений капітал	2 691 998	100,00	3 295 240	100,00	603 242	-	122,41	3 295 240	100,00	3 391 492	100,00	96 252	0,00	102,92
Неоплачений капітал	0	0,00	0	0,00	0	-	-	0	0,00	0	-	0	-	-
Вилучений капітал	0	0,00	0	0,00	0	-	-	0	0,00	0	0,00	0	0,00	-
Всього капітал у розпорядженні	2 691 998	100,00	3 295 240	100,00	603 242	-	122,41	3 295 240	100,00	3 391 492	100,00	96 252	0,00	102,92
Інші резерви	0	0,00	0	0,00	0	-	-	0	0,00	0	-	0	-	-
Сукупний капітал	3 778 955	100,00	4 562 362	100,00	783 407	-	120,73	4 562 362	100,00	3 998 600	100,00	-563 762	-	87,64
Частка власного капіталу в сукупному капіталі	-	71,24	-	72,23	-	0,99	-	-	72,23	-	84,82	-	12,59	-

Провівши аналіз структури і динаміки власного капіталу ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» можна побачити, що відбулося значне збільшення сукупного капіталу підприємства в 2019 році на 78340 тис. грн., але в 2020 році вартість сукупного капіталу зменшилась на 563762 тис. грн. Частка власного капіталу в сукупному капіталі за 2 роки практично не зазнала змін, але все ж таки на кінець аналізованого періоду збільшилась. У 2018 році частка власного капіталу становила 71,24% всього капіталу, у 2019 році 72,23%, а на кінець аналізованого періоду склала 84,82%, це сприяє посиленню фінансової стійкості підприємства.

У 2019 році власний капітал становив 3295240 тис. грн., це на 603242 тис. грн. більше ніж у 2018 році, а у 2020 власний капітал збільшився ще на 96252 тис. грн. Інвестований капітал протягом періоду поступово збільшувався, а саме у 2019 році інвестований капітал становив 2366634 тис. грн., що на 214345 тис. грн. більше ніж у 2018 році, а в 2020 році збільшився, ще на 790485 тис. грн., і на кінець аналізованого періоду становив 3157119 тис. грн. Накопичений капітал зазнав значних змін. У 2018 році він був 2691998 тис. грн., у 2019 році він збільшився на 603242 тис. грн., а у 2020 році ще на 96 252 тис. грн., і в кінці аналізованого періоду становив 3391 492 тис. грн. Неоплачений чи вилучений капітал за досліджуваний період був відсутній, що оцінюється позитивно, оскільки не було викуплених акцій власної емісії з подальшою їх ануляцією та відсутня заборгованість засновників по внесках до статутного капіталу.

Крім власного капіталу підприємства повинні залучати позиковий капітал для підтримки господарської діяльності, що безпосередньо пов'язано із недостатністю або відсутністю власних коштів. Слід зазначити, що залучення позикових коштів може не тільки збільшити обсяг господарської діяльності підприємства, але й забезпечити більш ефективне використання власного капіталу, прискорити формування цільового фінансування і на цій підставі підвищити ринкову вартість підприємства[31]. Проведемо оцінку та аналіз позикового капіталу ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Структура і динаміка позикового капіталу підприємства

Найменування статей	2018 рік		2019 рік		Відхилення		Темп зростання, %	2019 рік		2020 рік		Відхилення		Темп зростання, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	(+, -) в			Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	(+, -) в		
					сумі, тис. грн.	питомій вазі, %						сумі, тис. грн.	питомій вазі, %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Усього зобов'язань	1 086 957	100,00	1 267 122	100,00	180 165	0,00	116,58	1 267 122	100,00	607 108	100,00	-660 014	0,00	47,91
1. Довгострокові зобов'язання	235 355	21,65	327 231	25,82	91 876	4,17	139,04	327 231	25,82	271 915	44,79	-55 316	18,96	83,10
1.1. Довгострокові КБ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2. Відстрочені податкові зобов'язання	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3. Цільове фінансування	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.4. Страхові резерви	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.5. Інші довгострокові зобов'язання та забезпечення	235 355	21,65	327 231	25,82	91 876	4,17	139,04	327 231	25,82	271 915	44,79	-55 316	18,96	83,10
2. Поточні зобов'язання	851 602	78,35	939 891	74,18	88 289	-4,17	110,37	939 891	74,18	335 193	55,21	-604 698	-18,96	35,66
2.1. Короткострокові КБ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2. Заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	90 241	8,30	49 200	3,88	-41 041	-4,42	54,52	49 200	3,88	-	-	-	-	-
2.3. Векселі видані	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.4. Заборгованість за товари, роботи, послуги	88 632	8,15	126 093	9,95	37 461	1,80	142,27	126 093	9,95	49 859	8,21	-76 234	-1,74	39,54
2.5. Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками	32 242	2,97	15 003	1,18	-17 239	-1,78	46,53	15 003	1,18	4 586	0,76	-10 417	-0,43	30,57
2.6. Доходи майбутніх періодів	324	0,03	341	0,03	17	0,00	-	341	-	328	-	-	-	-
2.7. Інші поточні зобов'язання та забезпечення	640 163	58,89	749 254	59,13	109 091	0,24	117,04	749 254	59,13	280 420	46,19	-468 834	-12,94	37,43
Сукупний капітал	3 778 955	100,00	4 562 362	100,00	783 407	0,00	120,73	4 562 362	100,00	3 998 603	100,00	-563 759	0,00	87,64
Частка позикового капіталу в сукупному капіталі	-	28,76	-	27,77	-	-0,99	-	-	27,77	-	15,18	-	-12,59	-

Розрахунки таблиці 2.5 свідчать про те, що у 2019 році збільшилась сума зобов'язань на 180165 тис. грн., в основному за рахунок заборгованості за товари, роботи, послуги та за довгостроковими зобов'язаннями, але в 2020 році вартість зобов'язань знизилась на 660014 тис. грн., через зникнення заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями, через зменшення заборгованості за товари, через зменшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками, що є гарним показником, тому, що підприємство розраховується зі своїми кредиторами.

За аналізований період частка позикового капіталу займає меншу частку в сукупному, ніж власний, та ще поступово знижується, що позитивно характеризується. Ця частка за аналізований період поступово зменшувалась, а саме у 2019 році частка зменшилась на 0,99, а в 2020 році ще на 12,59. У 2018 році частка позикового капіталу складала 28,76%, у 2019 році – 27,77%, а у 2020 році – 15,18% всього капіталу. Зниження частки позикового капіталу у сукупному говорить про стабільний стан суб'єкта господарювання.

В 2019 році збільшились довгострокові зобов'язання на 91876 тис. грн., але в 2020 році знову знизилась на 55316 тис. грн. За аналізований період 2018 та 2019 року збільшились поточні зобов'язання на 88289 тис. грн., а у 2020 році знизилась на 604698 тис. грн. Зміну довгострокових та поточних зобов'язань детальніше можна розглянути на рисунку 2.9.

Рис. 2.9. Зміна вартості зобов'язань на ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 рік

Для підтримки платоспроможності на підприємстві однією з головних умов є ефективне управління дебіторської та кредиторською заборгованістю. Аналіз заборгованостей проводиться з метою визначення раціонального співвідношення дебіторської й кредиторської заборгованості підприємства, а також виявлення можливості залучення додаткових джерел фінансування (табл. 2.6, 2.7, 2.8).

Таблиця 2.6

Динаміка співвідношення дебіторської й кредиторської заборгованості ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» у 2018 році

Найменування статей	2018 рік		Найменування статей	2018 рік	
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %		Сума, тис. грн.	Питома вага, %
1	2	3	4	5	6
Дебіторська заборгованість	556 063	100,00	Кредиторська заборгованість	635 817	100,00
У тому числі					
1. За товари, роботи, послуги	232 650	41,84	1. За товари, роботи, послуги	88 632	13,94
2. По розрахунках	322 577	58,01	2. По розрахунках	456 944	71,87
3. Інша дебіторська заборгованість	836	0,15	3. Інша кредиторська заборгованість	90 241	14,19

Таблиця 2.7

Динаміка співвідношення дебіторської й кредиторської заборгованості підприємства у 2019 році

Найменування статей	2019 рік		Найменування статей	2019 рік	
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %		Сума, тис. грн.	Питома вага, %
1	2	3	4	5	6
Дебіторська заборгованість:	1 024 661	100,00	Кредиторська заборгованість:	709 081	100,00
У тому числі					
1. За товари, роботи, послуги	663 207	64,72	1. За товари, роботи, послуги	126 093	17,78
2. По розрахунках	358 739	35,01	2. По розрахунках	533 788	75,28
3. Інша дебіторська заборгованість	2 715	0,26	3. Інша кредиторська заборгованість	49 200	6,94

Таблиця 2.8

Динаміка співвідношення дебіторської й кредиторської
заборгованості підприємства у 2020 році

Найменування статей	2020 рік		Найменування статей	2020 рік	
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %		Сума, тис. грн.	Питома вага, %
1	2	3	4	5	6
Дебіторська заборгованість:	400 570	100,00	Кредиторська заборгованість:	252 388	100,00
У тому числі					
1. За товари, роботи, послуги	190 243	47,49	1. За товари, роботи, послуги	49 859	19,75
2. По розрахунках	208 469	52,04	2. По розрахунках	202 529	80,25
3. Інша дебіторська заборгованість	1 858	0,46	3. Інша кредиторська заборгованість	0	0,00

За результатами порівняльного аналізу стану дебіторської та кредиторської заборгованості за 2018 рік в ПАТ «КВБЗ» виявлено перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською на 79754 тис. грн. Це перевищення спостерігалось за такими статтями: кредиторська заборгованість по розрахунках на 134367 тис. грн., та за статтею інша кредиторська заборгованість за 2018 рік, на 89405 тис. грн. Це приблизно оптимальне співвідношення, тому, що якби частка дебіторської заборгованості була надто високою, тоді це свідчило б про нерациональне відволікання коштів в дебіторську заборгованість.

За результатами 2019 року видно, що дебіторська заборгованість перевищує кредиторську, а саме на 315580 тис. грн. Це перевищення відбулося за рахунок дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 537114 тис. грн. Кредиторська заборгованість по розрахунках перевищує дебіторську заборгованість на 175049 тис. грн. Також кредиторська заборгованість перевищила дебіторську і за статтею інша кредиторська заборгованість на 46485 тис. грн.

Провівши аналіз за 2020 рік видно, що дебіторська заборгованість перевищує кредиторську так само як і за минулий рік, а саме на

148182 тис. грн. Це перевищення спостерігалось по всіх статтях. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги на 140384 тис. грн., по розрахунках на 5940 тис. грн. Інша кредиторська заборгованість за 2020 рік була відсутньою. В цілому можна сказати що за аналізований період спостерігається відносна рівновага дебіторської та кредиторської заборгованості, що вказує на позитивний фінансовий стан підприємства. На рисунку 2.10. продемонстровано порівняння дебіторської і кредиторської заборгованості за аналізований період.

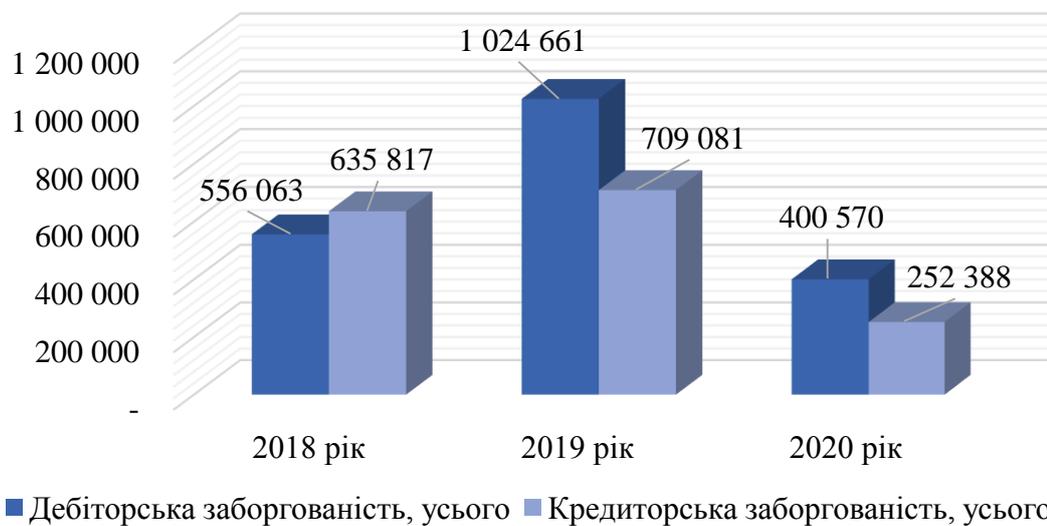

Рис. 2.10. Порівняння дебіторської та кредиторської заборгованості ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 рр., тис. грн.

*Складено за даними фінансової звітності КВБЗ

З позиції довгострокової перспективи одна з важливих ознак фінансового стану суб'єкта господарювання являється фінансова стійкість. Вона забезпечує стабільну платоспроможність в майбутньому, в основі якої лежить збалансованість витрат і доходів, пасивів та активів, грошових потоків. Дослідження фінансової стійкості здійснюють з метою оцінювання готовності компанії до погашення своїх зобов'язань. Проведемо аналіз та здійснимо оцінку фінансової стійкості ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» в таблиці 2.9 та відобразимо це на рисунку 2.11.

Таблиця 2.9

Аналіз фінансової стійкості ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»
за 2018-2020 роки

№ п/п	Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп зростання, %	
					2019/ 2018	2020/ 2019
1	2	3	4	5	6	7
1.	Наявність власних коштів підприємства в обороті	1946673	2565876	2670868	131,81	104,09
2.	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,77	0,79	0,92	102,50	115,39
3.	Коефіцієнт автономії	0,71	0,72	0,85	101,39	117,43
4.	Коефіцієнт фінансової залежності	1,40	1,38	1,18	98,63	85,16
5.	Коефіцієнт фінансового ризику	0,29	0,28	0,15	96,56	54,67
6.	Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	0,72	0,78	0,79	107,68	101,14
7.	Коефіцієнт покриття запасів	1,08	1,30	2,07	120,87	159,22
8.	Коефіцієнт загальної заборгованості	0,32	0,29	0,10	90,16	34,65
9.	Коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу	0,087	0,099	0,008	113,58	8,07

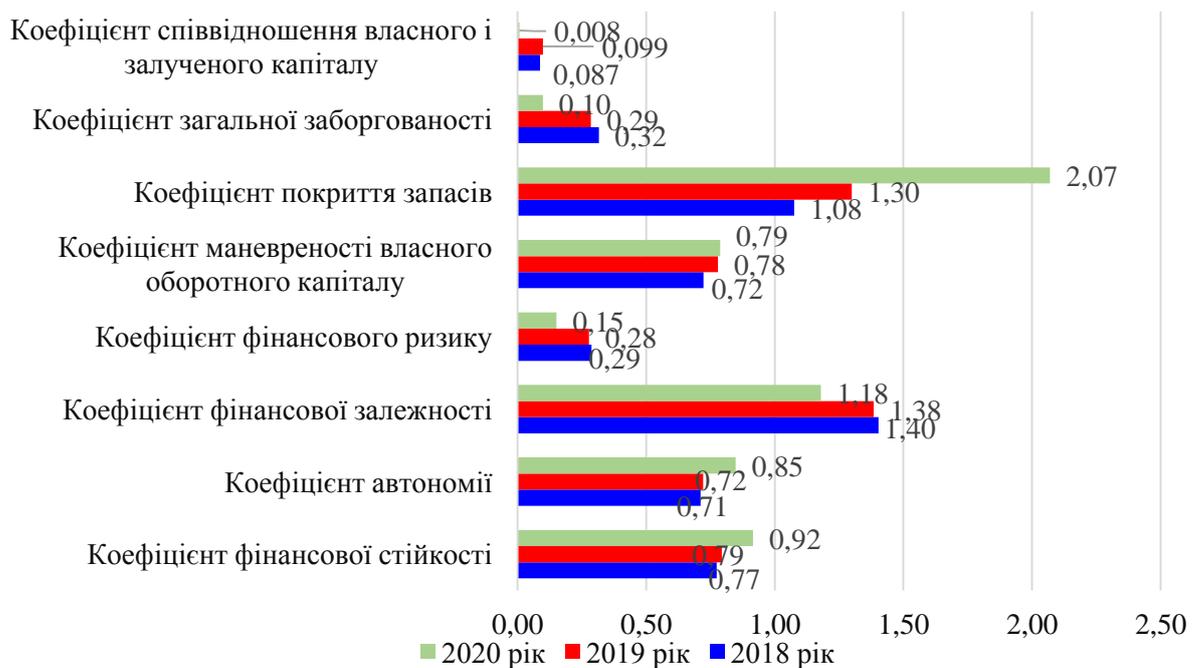

Рис. 2.11. Динаміка показників фінансової стійкості ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки

З таблиці 2.9 можемо зробити певні висновки. Наявність власних коштів на ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» поступово збільшувалась, а саме у 2019 році на 31,81%, у 2020 році ще на 4,09, що є позитивною зміною для підприємства. Коефіцієнт автономії теж поступово збільшувався, на 1,39% та 17,43 відповідно за аналізований період. Збільшення коефіцієнта автономії свідчить про фінансово стійке, більш незалежне та стабільне від зовнішніх кредиторів підприємство.

Коефіцієнт фінансової залежності має тенденцію до зниження, у 2018 році цей коефіцієнт становив 1,40, у 2019 році він зменшився на 0,02, у 2020 році зменшився ще на 0,20, для підприємства це добре, тому, що чим нижчий показник тим вірогідніше, що власники майже повністю фінансуватимуть своє підприємство. Коефіцієнт фінансового ризику, як і попередній показник зменшився за аналізований період на 0,14 це позитивно впливає на фінансову стійкість підприємства, тому, що якщо цей показник підвищується, то це вказує про посилення залежності від зовнішніх інвесторів та кредиторів, та про зниження фінансової стійкості.

Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу за 2018 - 2020 роки збільшувався це є позитивною зміною, тому чим вищий коефіцієнт маневреності тим кращий фінансовий стан на підприємстві. У 2018, 2019 та 2020 роках значення коефіцієнта співвідношення власного і залученого капіталу становило 0,087, 0,099 та 0,008 відповідно, це означає, що на кожну 1 гривню власних коштів припадає 8,7 коп., 9,9 коп. та 0,8 копійок позичених відповідно. Зростання цього показника в динаміці свідчить про підсилення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів, тобто про деяке зниження фінансової стійкості, і навпаки.

Абсолютними показниками фінансової стійкості є показники, які характеризують міру забезпеченості запасів джерелами їхнього фінансування. Співвідношення окремих запасів та джерел їх фінансування дає можливість дослідити тип фінансової стійкості. Проаналізуємо тип фінансового стану ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Класифікація типу фінансового стану
ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Загальна величина запасів	1810232	1973970	1290541
Наявність власних коштів	1946673	2565876	2670868
Наявність власних та довгострокових позикових коштів (робочий капітал)	2182028	2893107	2942783
Наявність загальних коштів	2182028	2893107	2942786
$\Phi_{\text{в}} = \text{В} - \text{Зп}$	136441	591 906	1380327
$\Phi_{\text{вд}} = \text{ВД} - \text{Зп}$	371 796	919 137	1652242
$\Phi_{\text{зк}} = \text{ЗК} - \text{Зп}$	371 796	919 137	1652245
Трикомпонентний показник фінансової стійкості $S(\Phi) = \{S1(\pm\Phi_{\text{в}}), S2(\pm\Phi_{\text{вд}}), S3(\pm\Phi_{\text{зк}})\}$	{1;1;1}	{1;1;1}	{1;1;1}

ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» має абсолютну фінансову стійкість, на що вказують попередні розрахунки. Тобто на підприємстві увесь обсяг запасів та витрат менший від суми власного оборотного капіталу, та покривається власними коштами, з цього зрозуміло, що підприємство не залежить від зовнішніх кредиторів.

2.3. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства

Наступним кроком аналізу є дослідження ліквідності та платоспроможності суб'єкта господарювання, тобто здатності своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за короткостроковими зобов'язаннями. Ліквідність це обов'язкова та необхідна умова платоспроможності.

Від рівня ліквідності балансу підприємства, себто від рівня покриття боргових зобов'язань активами, термін перетворення яких у гроші відповідає терміну погашення платіжних зобов'язань, залежить платоспроможність підприємства. Ліквідність – це здатність підприємства погашати свої поточні зобов'язання перед контрагентами шляхом перетворення своїх активів на гроші. Ліквідність підприємства свідчить про наявність коштів у терміновому виконанні фінансових зобов'язань у цей період [34].

Таким чином, кожне підприємство повинне самостійно підтримувати ліквідність на заданому рівні на основі аналізу її стану, проведеного за конкретні періоди, та прогнозування результатів діяльності та здійснення надалі науково-обґрунтованої економічної політики.

На першому етапі складаємо баланс ліквідності, який представлений у таблиці 2.11, та групування активів з пасивами на рисунках 2.12. 2.13.

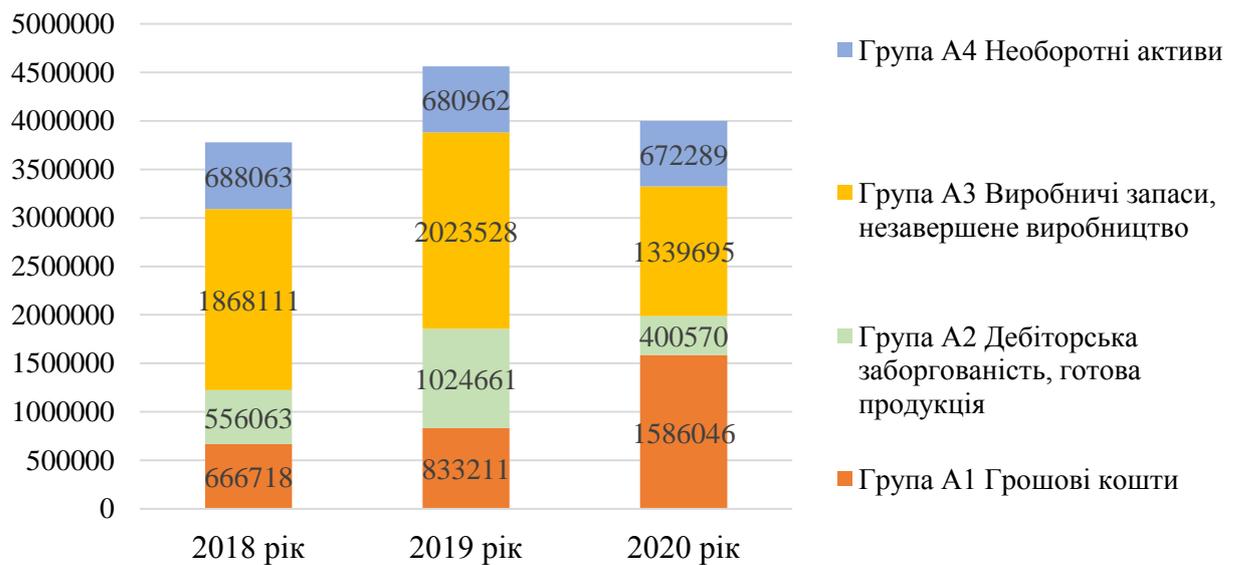

Рис. 2.12. Зміна вартості відповідних груп активу на ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки, тис. грн.

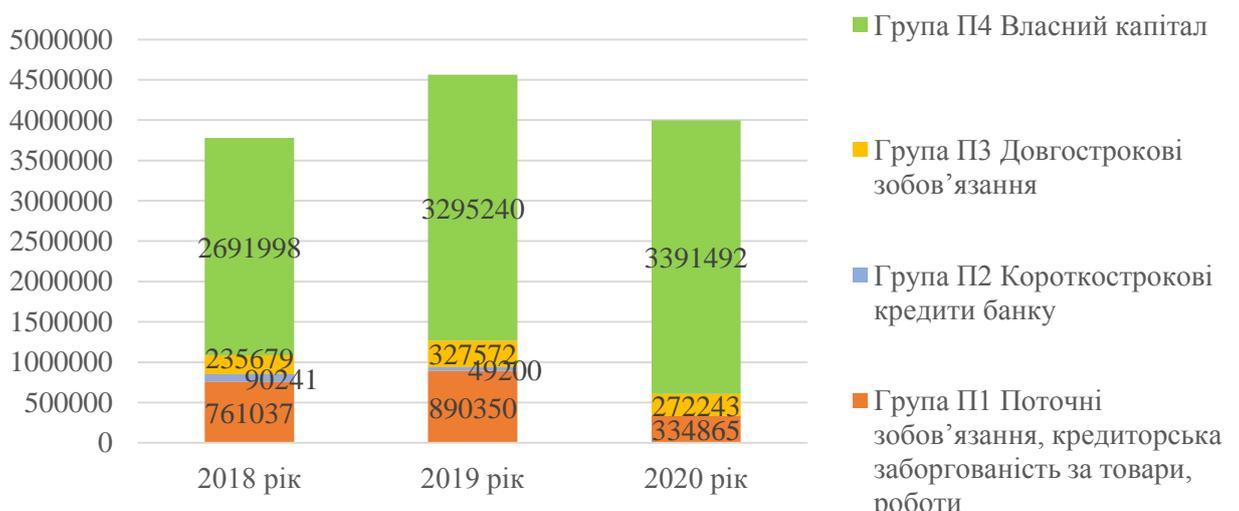

Рис. 2.13. Зміна вартості відповідних груп пасиву на ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки, тис. грн.

Таблиця 2.11

Баланс ліквідності підприємства ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки

Актив	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Пасив	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Надлишок +,-		
								2018 рік	2019 рік	2020 рік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Група А1 Грошові кошти	666718	833211	1586046	Група П1 Поточні зобов'язання Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	761037	890350	334865	-94319	-57139	1251181
Група А2 Дебіторська заборгованість, Готова продукція	556063	1024661	400570	Група П2 Короткострокові кредити банку	90241	49200		465822	975461	400570
Група А3 Виробничі запаси, незавершене виробництво	1868111	2023528	1339695	Група П3 Довгострокові зобов'язання	235679	327572	272243	1632432	1695956	1067452
Група А4 Необоротні активи	688063	680962	672289	Група П4 Власний капітал	2691998	3295240	3391492	-2003935	-2614278	-2719203
Баланс гр.1+2+3+4	3778955	4562362	3998600	Баланс гр.1+2+3+4	3778955	4562362	3998600	0	0	0

По результатам балансу ліквідності можна зробити такий висновок, що зіставлення першої групи активів із першою групою пасивів дозволяє оцінити поточну ліквідність за 2018-2019 рр., яка свідчить про платоспроможність підприємства на найближчий час, але в нашому випадку перша група має такий вигляд: $A1 \leq P1$, тобто не відповідає співвідношенню, потрібно збільшити суму грошових коштів у касі, але за 2020 рік активи, що швидко реалізуються та короткострокові пасиви відповідають даному підсумку $A1 \geq P1$, тобто має абсолютний тип ліквідності.

Порівняння активів групи А2 та пасивів групи П2 за аналізований період мало абсолютно ліквідний баланс. Тому, що якщо виконується нерівність $A2 > P2$, то швидко реалізовані активи перевищують короткострокові пасиви та підприємство може бути платоспроможним в близькому майбутньому з урахуванням своєчасних розрахунків з кредиторами.

Якщо виконується нерівність $A3 > P3$, то в майбутньому при своєчасному надходженні грошових коштів від продажу та платежів підприємство може бути платоспроможним на середній період.

Порівняння активів (А3), що повільно реалізуються з довгостроковими пасивами (П3) відображає перспективну ліквідність – прогноз платоспроможності на основі порівняння майбутніх надходжень і платежів. Група відповідає співвідношенню за аналізований період. Можна сказати, що підприємство є ліквідним. Тобто за аналізований період третя нерівність виконується, тобто баланс є абсолютно ліквідним.

Виконання перших трьох нерівностей автоматично веде до виконання умови $A4 < P4$. Воно свідчить про дотримання мінімальної умови фінансової стійкості організації, наявність у неї власних оборотних коштів.

Кожна частина оборотних коштів підприємства, має власну ліквідність, тобто спроможність перетворюватися за певний період у грошові кошти відносно суми короткострокових зобов'язань показує, яку частину

короткострокових зобов'язань підприємство «покриває», розрахунки здійснені в таблиці 2.12 та відображено на рисунку 2.14.

Таблиця 2.12

Покриття довгострокових зобов'язань підприємства ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки

№ п/п	Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп зростання, %	
					2018/2017	2019/2018
1	2	3	4	5	6	7
1.	Власний оборотний капітал	2182028	2893107	2942783	132,59	101,72
2.	Загальний коефіцієнт ліквідності (покриття)	3,63	4,13	9,93	113,78	240,45
3.	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	1,44	1,98	5,93	137,66	300,02
4.	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,78	0,89	4,74	113,23	534,09
5.	Коефіцієнт ліквідності товарно-матеріальних цінностей (Клтмц)	2,19	2,15	4,00	98,14	185,75
6.	Коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості (Клдз)	0,65	1,09	1,20	166,96	109,69

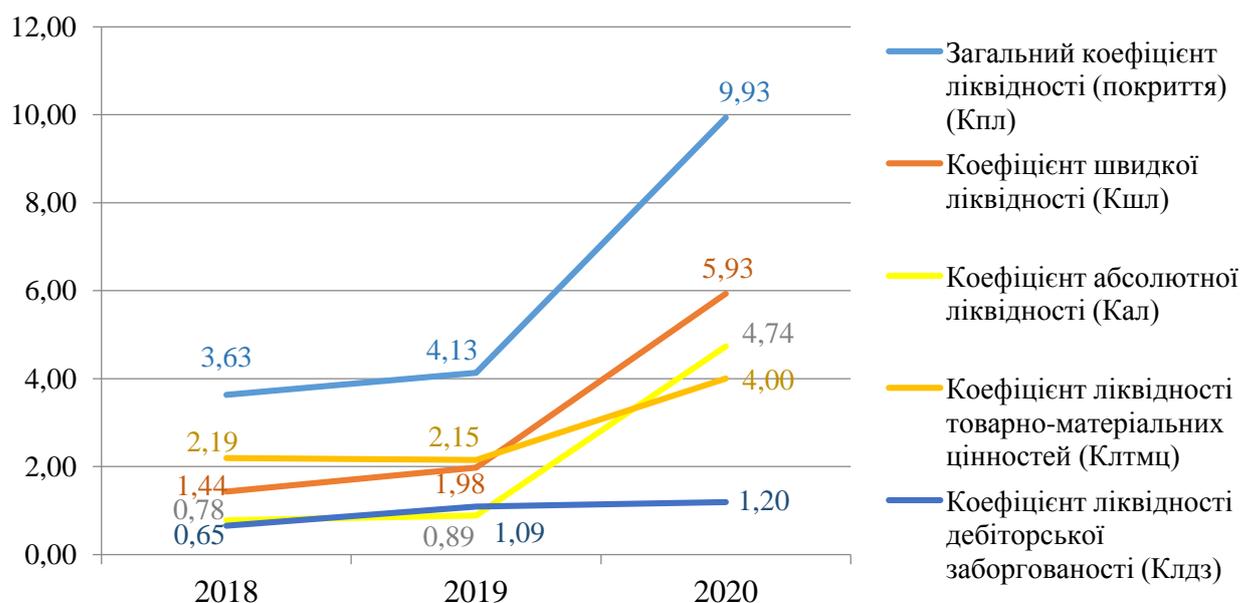

Рис. 2.14. Динаміка основних коефіцієнтів ліквідності ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки

*Складено за даними фінансової звітності КВБЗ

За результатами таблиці 2.12 видно, що власний оборотний капітал з кожним роком покращується (рис. 2.15), та має тенденцію до зростання з 2182028 тис. грн у 2018 році до 2942783 тис. грн. у 2020 році.

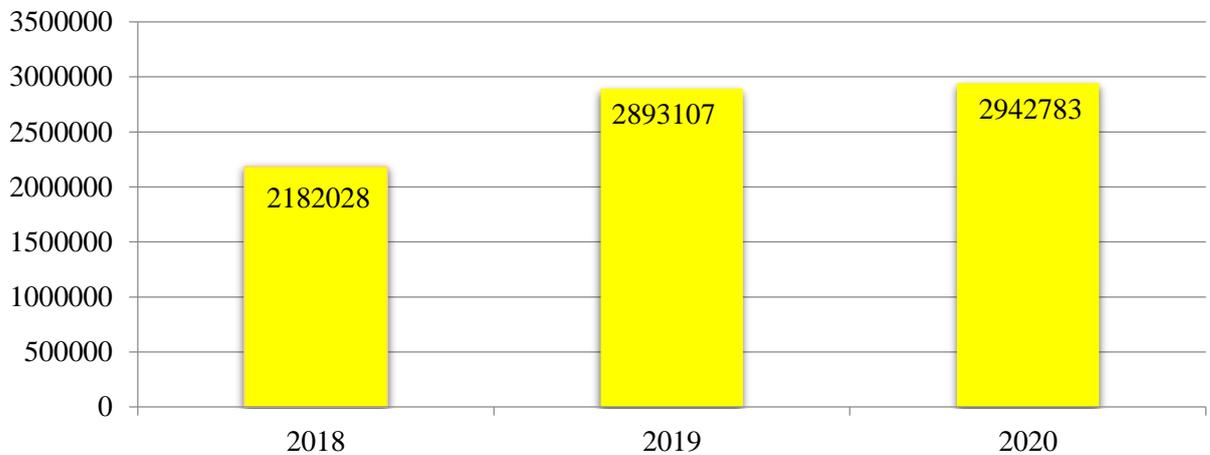

Рис. 2.15. Динаміка зростання власного оборотного капіталу ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки, тис. грн.

*Складено за даними фінансової звітності КВБЗ

Якщо власний оборотний капітал має додатне значення показника та має тенденцію до зростання, то в компанії достатньо коштів для забезпечення безперебійної діяльності за рахунок постійних фінансових ресурсів. Тоді підприємство являється ліквідним та платоспроможним.

Загальний коефіцієнт ліквідності (покриття) вимірює загальну ліквідність і показує якою мірою поточні зобов'язання забезпечуються поточними активами. Поточні активи повинні в двічі перевищувати короткострокові зобов'язання. Коефіцієнт покриття повинен бути більше 2. В розрахунках таблиці 2.12 видно, що загальний коефіцієнт ліквідності за аналізований період мав тенденцію до збільшення, а саме 3,63, 4,13, 9,93 відповідно. Збільшення цього коефіцієнта розглядається, як позитивна характеристика фінансово-господарської діяльності.

Коефіцієнт швидкої ліквідності демонструє, яка частина короткострокових зобов'язань підприємства може бути погашена найближчим часом за рахунок наявних коштів. На ПАТ «Крюківський

вагонобудівний завод», коефіцієнт швидкої ліквідності має тенденцію до збільшення, а саме з 1,44 до 5,93, це є позитивною зміною, так як нормативне значення його >1 . Коефіцієнт абсолютної ліквідності є найбільш жорстким критерієм неплатоспроможності і показує, яку частину поточних зобов'язань суб'єкт господарювання може погасити негайно, і повинен становити $\geq 0,2$. З графіка 2.14. бачимо, що коефіцієнт має тенденцію до збільшення, і за 2018- 2020 роки становить 0,78; 0,89 та 4,74 відповідно.

Коефіцієнт ліквідності товаро-матеріальних цінностей показує якою мірою поточні зобов'язання покриваються запасами. В нашому випадку, запаси в 2019 році зросли, а в 2020 знов зменшилися. Якщо порівнювати три роки то коефіцієнт ліквідності товаро-матеріальних цінностей в 2019 році зменшився до 2,15, а на кінець аналізованого періоду становив 4. Якщо ліквідність поступово збільшується, то це значить, що з кожним роком збільшуються надходження для погашення зобов'язань. За 2018- 2020 рр. коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості збільшився у 2019 році на 66,96%, а у 2020 році на 9,69%.

Для оцінки поточної платоспроможності ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод», розраховані певні коефіцієнти та показники (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Аналіз та оцінка платоспроможності ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки

№ п/п	Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп зростання, %	
					2019/2018	2020/2019
1	2	3	4	5	6	7
1.	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами (К3)	0,72	0,75	0,90	104,94	118,94
2.	Коефіцієнт загальної платоспроможності підприємства	3,48	3,60	6,59	103,56	182,92
3.	Коефіцієнт фінансового лівериджу	0,087	0,348	0,08	398,22	23,03

Продовження табл. 2.13

1	2	3	4	5	6	7
4.	Коефіцієнт відновлення (втрати) платоспроможності (КВП)	1,44	2,17	6,31	150,40	291,28
5.	Частка кредиторської заборгованості у власному капіталі й дебіторської заборгованості	0,08	0,06	0,02	70,24	35,95
6.	Коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами	0,72	0,78	0,79	107,68	101,14

Для кращого розуміння та формування висновків відображено коефіцієнти на рисунку 2.16.

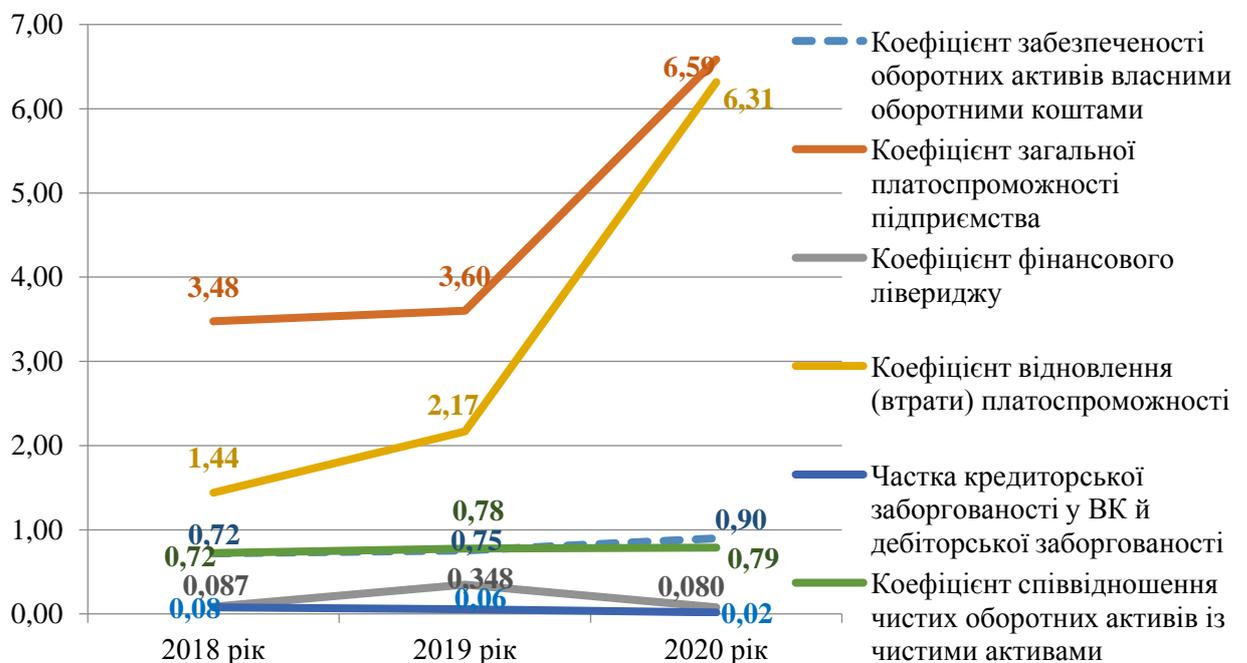

Рис. 2.16. Динаміка співвідношення коефіцієнтів платоспроможності ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки

Провівши аналіз та оцінку показників платоспроможності ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки можна зробити наступні висновки. Коефіцієнт загальної платоспроможності за аналізований період мав тенденцію до збільшення, а саме на 3,11. В 2018 році, становив 3,48, в 2019 році 3,60 а в 2020 році 6,59. Це являється позитивною динамікою для підприємства Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними

оборотними коштами має позитивні значення на підприємстві, та протягом аналізованого періоду має суттєві покращення. Коефіцієнт фінансового лівериджу у 2019 році збільшився до 0,348, а в 2020 знову зменшився на 3,268 та на кінець аналізованого періоду становив 0,08, що є гарною динамікою, так як збільшення цього показника свідчить про підвищення фінансового ризику підприємства.

2.4. Дослідження доходів та витрат на ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»

Для забезпечення та збереження платоспроможності підприємства потрібно мати гнучку структуру капіталу, та вміти формувати рух коштів таким чином, щоб було постійне перевищення доходів над витратами. В таблиці 2.14 сформований аналіз динаміки доходів та витрат підприємства, які безпосередньо впливають на формування його чистого прибутку, та проаналізовано динаміку окремих показників доходів і витрат підприємства за 2018 -2020 рр. у таблиці.

Таблиця 2.14

Аналіз формування та розподілу прибутку ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки, тис. грн.

№ п/п	Показник	Рядок Ф №2	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютне відхилення 5-4	Абсолютне відхилення 6-5
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Чистий дохід від реалізації (товарів, робіт та послуг)	2000	5448042	8218515	3336667	2770473	-4881848
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	4710869	6843921	3084072	2133052	-3759849
3	Валовий прибуток	2090	737173	1374594	252595	637421	-1121999
4	Інші операційні доходи	2120	223903	382129	331788	158226	-50341
5	Сумарні операційні доходи	2000+2120	5671945	8600644	3668455	2928699	-4932189
6	Адміністративні витрати	2130	169559	175835	132169	6276	-43666
7	Витрати на збут	2150	60403	55710	41784	-4693	-13926

Продовження табл. 2.14

1	2	3	4	5	6	7	8
8	Інші операційні витрати	2180	259938	484243	317588	224305	-166655
9	Сумарні операційні витрати	2050+ 2130+ 2150+ 2180	520076 9	755970 9	357561 3	2358940	-3984096
10	Прибуток від операційної діяльності	2190	471176	1040935	92842	569759	-948093
11	Дохід від інвестиційної та фінансової діяльності	2200+22 20+2240	79204	65833	50797	-13371	-15036
12	Витрати від інвестиційної та фінансової діяльності	2250+22 55+2270	43035	47732	58249	4697	10517
13	Прибуток від звичайної діяльності	2290	507345	1059036	85390	551691	-973646
14	Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-16486	-216722	-16374	-200236	200348
15	Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	490859	842314	69016	351455	-773298
16	Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-24561	-38383	27235	-13822	65618
17	Сукупний дохід	2465	466298	803931	96251	337633	-707680

У 2020 році в порівнянні з 2018, 2019 роками суттєво знизилася сума чистого доходу від реалізації (товарів, робіт та послуг), а саме на 2111375 тис. грн. у порівнянні з 2018 роком, та на 4881848 тис. грн. у порівнянні з 2019 роком. Така тенденція відбулася внаслідок зниження суми собівартості реалізованої продукції майже у 1,5 разів у 2020 році в порівнянні з 2018 роком. Відповідно і валовий прибуток у 2020 році мав тенденцію до зменшення.

Загалом, у 2020 році майже усі показники зменшили своє значення у порівнянні з 2018 роком, окрім: інших операційних доходів, інших операційних витрат, витрат від інвестиційної та фінансової діяльності.

А саме, сумарні операційні доходи у 2020 році зменшились на 2003490 тис. грн. порівняно з 2018 роком, адміністративні витрати у

2020 році зменшились на 43666 тис. грн. порівняно з 2019 роком, витрати на збут у 2019 році зменшились на 4693 тис. грн. порівняно з 2018 роком, а у 2020 ще на 13926 тис. грн. порівняно з 2019 роком. Сумарні операційні витрати зменшились у 2020 році на 3984096 тис. грн., також зменшився прибуток від операційної діяльності у 2020 році на 9480093 тис. грн. проти 2019 року. Прибуток від операційної діяльності на кінець аналізованого періоду також зменшився на 948093 тис. грн і становив 92842 тис. грн., мав тенденцію до зниження і дохід від інвестиційної та фінансової діяльності у 2019 році знизився на 133371 тис. грн, в зрівнянні з 2018 роком, а у 2020 році зменшився ще на 15036 тис. грн. У 2020 році значно зменшився прибуток від звичайної діяльності, а саме на 973646 тис. грн. проти 2019 року.

Знизилась і витрати з податку на прибуток на кінець аналізованого періоду на 200348 тис. грн. в порівнянні з 2019 роком та становили 16374 тис. грн. Чистий фінансовий результат тобто прибуток також зменшився на 421853 тис. грн. в 2020 році проти 2018 року і на кінець аналізованого періоду становить 690016 тис. грн. Зменшився і сукупний дохід на 707680 тис. грн. проти 2019 року, та на кінець аналізованого періоду становить 803931 тис. грн.

Якщо тенденція зменшення попередньо зазначених витрат є позитивним фактором для ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод», то зменшення прибутку є негативним фактором.

Зменшення статей доходів є негативним для ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» протягом досліджуваного періоду. Але всерівно зберігалось перевищення доходів над витратами. За результатами проведеного аналізу оцінено формування та розподілу прибутку підприємства за досліджуваний період. Величину фінансового результату діяльності підприємства безпосередньо визначає загальний обсяг доходів та витрат підприємства, аналіз яких здійснюється в таблиці 2.15 та 2.16, та на рисунках 2.17 та 2.18 та аналіз динаміки показників дослідження доходів і витрат підприємства в таблиці 2.17.

Таблиця 2.15

Аналіз складу, структури та динаміки доходів ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки

Показник	Рядок Ф№2	2018 рік		2019 рік		Відхилення (+, -) в		2019 рік		2020 рік		Відхилення (+, -) в	
		Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	Питомій вазі, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомі й вазі, %
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Чистий дохід від реалізації (товарів, робіт, послуг)	2000	5448042	95,50	8218515	97,81	2770473	2,30	8218515	97,81	3336667	89,31	-4881848	-8,50
Інші операційні доходи	2120	223903	3,92	382129	4,55	158226	0,62	382129	4,55	331788	8,88	-50341	4,33
Дохід від участі в капіталі	2200	23	0,00	31	0,00	8	0,00	31	0,00	145	0,00	114	0,00
Інші фінансові доходи	2220	75510	1,32	61239	0,73	-14271	-0,59	61239	0,73	44492	1,19	-16747	0,46
Інші доходи	2240	3671	0,06	4563	0,05	892	-0,01	4563	0,05	6160	0,16	1597	0,11
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-29952	-0,53	-46809	-0,56	-16857	-0,03	-46809	-0,56	33214	0,89	80023	1,45
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-16486	-0,29	-216722,00	-2,58	-200236	-2,29	-216722	-2,58	-16374	-0,44	200348	2,14
Всього доходів		5704711	100	8402946	100	2698235	0,00	8402946	100,00	3736092	100	-4666854	0,00
Сукупний дохід	2465	466298	-	803931	-	337633	-	803931	-	96251	-	-707680	-

Таблиця 2.16

Аналіз складу, структури та динаміки витрат ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки

Показник	Рядок Ф№2	2018 рік		2019 рік		Відхилення (+, -) в		2019 рік		2020 рік		Відхилення (+, -) в	
		Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	Питомій вазі, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомій вазі, %
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050,00	4710869	89,74	6843921	89,86	2133052	0,12	6843921	89,86	3084072	84,73	-3759849	-5,13
Адміністративні витрати	2130	169559	3,23	175835	2,31	6276	-0,92	175835	2,31	132169	3,63	-43666	1,32
Витрати на збут	2150	60403	1,15	55710	0,73	-4693	-0,42	55710	0,73	41784	1,15	-13926	0,42
Інші операційні витрати	2180	259938	4,95	484243	6,36	224305	1,41	484243	6,36	317588	8,73	-166655	2,37
Фінансові витрати	2250	36158	0,69	36894	0,48	736	-0,20	36894	0,48	39300	1,08	2406	0,60
Витрати від участі в капіталі	2255	1608	0,03	1402	0,02	-206	-0,01	1402	0,02	86	0,00	-1316	-0,02
Інші витрати	2270	5269	0,10	9436	0,12	4167	0,02	9436	0,12	18863	0,52	9427	0,39
Податок на прибуток пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	5391	0,10	8426	0,11	3035	0,01	8426	0,11	5979	0,16	-2447	0,05
Всього витрат		5249195	100,00	7615867	100,00	2366672	0,00	7615867	100,00	3639841	100,00	-3976026	0,00

Таблиця 2.17

Аналіз динаміки показників дослідження доходів і витрат підприємства

№ п/п	Показники	Розрахунок	2018 рік	2019 рік	Відхилення (+, -), тис. грн.	Темп зростання, %	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+, -), тис. грн.	Темп зростання, %
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Доходи	-	5 704 711	8 402 946	2 698 235	147,30	8 402 946	3 736 092	-4 666 854	44,46
2	Витрати	-	5 249 195	7 615 867	2 366 672	145,09	7 615 867	3 639 841	-3 976 026	47,79
3	Прибуток (збиток) від звичайної діяльності	(п.1-п.2)	455 516	787 079	331 563	172,79	787 079	96 251	-690 828	12,23
4	Середньорічна вартість активів	-	3 438 404	4 170 659	732 255	121,30	4 170 659	4 280 481	109 823	102,63
5	Чистий дохід від реалізації (товарів, робіт, послуг)	-	5 448 042	8 218 515	2 770 473	150,85	8 218 515	3 336 667	-4 881 848	40,60
6	Рентабельність активів, %	(п.3/п.4)	13,25	18,87	5,62	142,45	18,87	2,25	-17	11,92
7	Рентабельність продаж, %	(п.3/п.5)	8,36	9,58	1,22	114,54	9,58	2,88	-7	30,12
8	Рентабельність витрат, %	(п.3/п.2)	8,68	10,33	1,66	119,09	10,33	2,64	-8	25,59
9	Виручка від реалізації в 1 грн. доходів	(п.5/п.1)	0,96	0,98	0,02	102,41	0,98	0,89	0	91,31
10	Доходи на 1 грн. активів	(п.1/п.4)	1,66	2,01	0,36	121,44	2,01	0,87	-1	43,32
11	Доходи на 1 грн. витрат	(п.1/п.2)	1,09	1,10	0,02	101,52	1,10	1,03	0	93,03

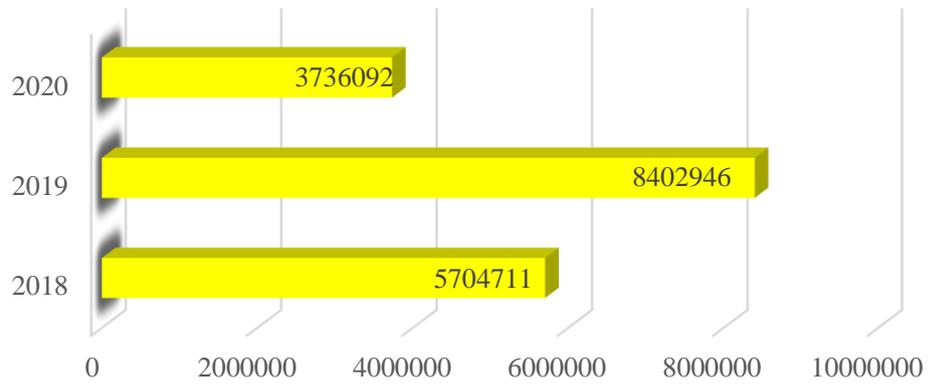

Рис. 2.17. Динаміка доходів ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роках

Протягом 2018-2020 років у структурі доходів переважав чистий дохід від реалізації товарів, робіт та послуг, його частка у структурі на кінець 2020 року становила 89,31%, що на 8,5% нижче ніж у 2019 році.

У 2019 році в порівнянні з 2018 роком, сума чистого доходу від реалізації (товарів, робіт та послуг) збільшилася на 2770473 тис. грн. і станом на кінець 2019 року чистий дохід від реалізації становив 8218515 тис. грн. Але в 2020 році в порівнянні з 2019 роком чистий дохід від реалізації товарів, робіт та послуг зменшився на 4881848 тис. грн. і на кінець аналізованого періоду становив 3336667 тис. грн., така зміна є негативною, тому, що на підприємстві виготовляється менше продукції, через відсутність державного замовлення на продукцію. Протягом досліджуваного періоду ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» отримував дохід від участі в капіталі 23 тис. грн., 31 тис. грн., 145 тис. грн. відповідно.

У 2020 році в порівнянні з 2018 роком майже в півтори рази збільшилася сума інших операційних доходів. Також спостерігається зменшення в статті інші фінансові доходи, а саме на 14271 тис. грн. в 2019 році та 16727 тис. грн в 2020 році. Динаміка суми усіх доходів аналогічна динаміці суми чистого доходу від реалізації, саме стаття чистий дохід від реалізації товарів, робіт та послуг суттєво вплинула на зміну доходів протягом 2018-2020 років. Значення сукупного доходу протягом

досліджуваного періоду не мало постійної динаміки, спочатку дохід зріс, а потім знизився до 96251 тис. грн., що на 707680 тис. грн. менше ніж у 2019 році.

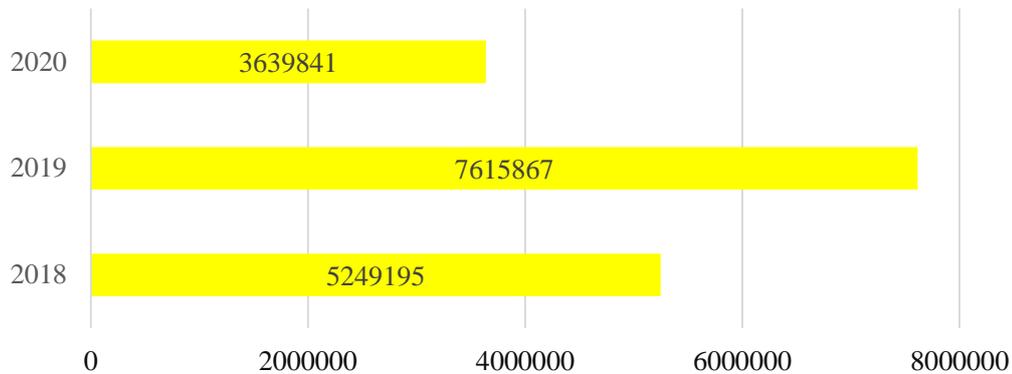

Рис. 2.18. Динаміка витрат ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роках, тис. грн.

Найбільшою та найголовнішою статтею витрат є собівартість реалізованої продукції товарів, робіт та послуг, сума якої у 2020 році зменшилася на 3759849 тис. грн. у порівнянні з 2019 роком, та на кінець аналізованого періоду собівартість реалізованої продукції становила 3084072 тис. грн. Також зменшилися і адміністративні витрати у 2020 році на 43666 тис. грн. в порівнянні з 2019 роком. Також у 2020 році у порівнянні з 2018 та 2019 роками відбулися деякі зміни у структурі.

Якщо у 2018-2019 роках частка собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт та послуг) становила порядком 89,74 та 89,86%, то у 2020 році – 84,73%. На таку зміну у структурі вплинула динаміка таких статей витрат: сума адміністративних витрат у 2019 році в порівнянні з 2018 роком збільшилася на 6276 тис. грн., а у 2020 році в порівнянні з 2019 роком зменшилася на 43666 тис. грн.; сума інших операційних витрат за 2018-2019 рік збільшилася на 224305 тис. грн., а за 2019-2020 рік зменшилася на 166655 тис. грн.; інші витрати протягом досліджуваного періоду мали тенденцію до збільшення, але слід зазначити що у 2020 році в порівнянні з 2018 роком їх сума збільшилася у 3,58 разів. Ситуація з сумою всіх витрат аналогічна ситуації сумі усіх доходів.

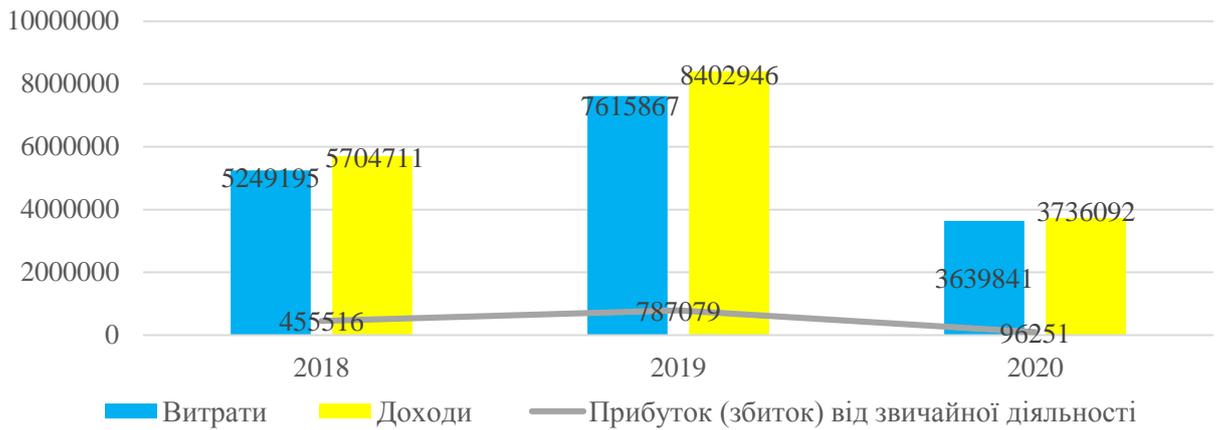

Рис. 2.19. Структурна динаміка показників доходів і витрат ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки, тис. грн.

Рис. 2.20. Динаміка показників рентабельності доходів і витрат ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки

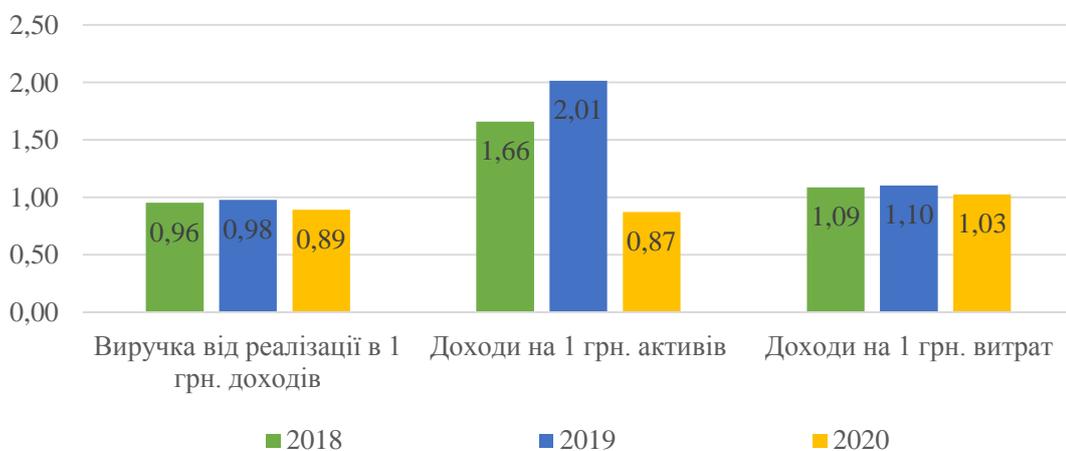

Рис. 2.21. Динаміка показників доходності ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки

За аналізований період доходи перевищували витрати, в результаті чого ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» отримував прибуток у розмірі 455516 тис. грн., 787079 тис. грн., 96251 тис. грн відповідно. У 2020 році ціна собівартості продукції товарів, робіт та послуг різко зменшилася, що вплинуло відповідно на доходи та витрати підприємства. Протягом 2017-2020 років можемо спостерігати тенденцію до збільшення середньорічної вартості активів, так у 2019 році в порівнянні з 2018 роком сума знизилася на 732255 тис. грн. або на 21,30%.

Ситуація з показником чистий дохід від реалізації товарів, робіт та послуг, аналогічна ситуації з доходами та витратами ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод», тобто спочатку вартість збільшилась, а на кінець аналізованого періоду зменшилась. Протягом 2018-2019 року усі розраховані показники рентабельності у таблиці 2.17. мали тенденцію до збільшення, а за 2019-2020 рік мали динаміку зменшення.

Високе значення показника рентабельність активу свідчить про хорошу роботу підприємства. У 2018 році було отримано 13,25 грн. чистого прибутку на кожному гривню використаних активів, а у 2019 році це значення збільшилося до 18,87 грн. У 2020 році показник рентабельності активів зменшується до 2,25, це пов'язано із зменшенням прибутку та зі збільшенням середньорічної вартості активів. Значення показника рентабельність продаж за 2018 та 2019 рік знаходяться в межах нормативного значення.

Рентабельність витрат показує, скільки прибутку припадає на 1 грн понесених операційних витрат. У 2018 році на 1 грн. понесених витрат припадає 8,86 грн. прибутку, у 2019 році – 10,33 грн. прибутку, а у 2020 році 2,64 грн. У 2019 році в порівнянні з 2018 роком виручка від реалізації 1 грн. доходів становить 0,98 грн., що на 0,02 грн. більше, та у 2020 році показник зменшився на 0,09 грн. менше ніж у 2019 році. У 2019 році доходи на 1 грн. активів становлять 2,01 грн., що на 0,36 грн. більше ніж у 2018 році та на 1,14 грн. менше ніж у 2020 році. У 2019 році доходи на 1 грн. витрат

становлять 1,09 грн., що на 0,01 грн. менше ніж у 2018 році та на 0,07 грн. більше ніж у 2020 році.

Провівши розрахунки, щодо покриття довгострокових зобов'язань підприємства ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» зроблено наступні висновки. Власний оборотний капітал має тенденцію до збільшення, а саме на 32,59% і 1,72%. Загальний коефіцієнт ліквідності (покриття), коефіцієнт швидкої та абсолютної ліквідності, коефіцієнт ліквідності товаро-матеріальних цінностей та коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості перевищують нормативне значення і це є позитивною характеристикою фінансово-господарської діяльності.

Щодо показників платоспроможності ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки можна зробити наступні висновки що коефіцієнт загальної платоспроможності за аналізований період мав тенденцію до збільшення. В 2018 році, становив 3,48, в 2019 році 3,60 а в 2020 році 6,59. Це являється позитивною динамікою для підприємства. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами має позитивні значення на підприємстві, та протягом аналізованого періоду має суттєві покращення.

Коефіцієнт фінансового лівериджу у 2019 році збільшився до 0,348, а в 2020 знову зменшився на 3,268 та на кінець аналізованого періоду становив 0,08, що є гарною динамікою, так як збільшення цього показника свідчить про підвищення фінансового ризику підприємства. В цілому можна сказати, що ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» є абсолютно ліквідний та платоспроможний за 2020 рік.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПАТ «КРЮКІВСЬКИЙ ВАГОНБУДІВНИЙ ЗАВОД»

3.1. Дослідження грошових потоків ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»

Необхідною умовою прийняття правильних управлінських рішень в умовах кризи є аналіз грошових потоків. Здійснення будь-якої діяльності пов'язане з надходженням і вибуттям грошових коштів, що і є характеристикою грошового потоку підприємства.

Управління грошовими потоками, тобто оцінка надходження та відтоку готівки, дає змогу компанії визначити суму грошових коштів, які залишаються доступними для підприємства в будь-який момент [34].

Наявність достатнього обсягу коштів дозволить компанії досягти економічного обороту, своєчасно погашати поточні зобов'язання та позики, інвестувати в розвиток бізнесу (модернізація виробничих потужностей, модернізація, розвиток нових технологій тощо), що забезпечить економічне зростання [35].

Інформацію про грошові потоки підприємства подають у звіті про рух грошових коштів. Метою звіту є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни у грошових потоках компанії та їх еквівалентів протягом звітного періоду.

Для аналізу ефективності використання показників грошових потоків балансу використовується звіт про фінансові результати та дані аналітичного обліку грошових потоків підприємства. Аналіз ефективності використання коштів проводиться з використанням коефіцієнтів грошових потоків, які показують достатність грошових коштів для здійснення діяльності: поточної (операційної), інвестиційної, фінансові (позики та позики). Розрахунки наведені в таблицях 3.1 та 3.2.

Таблиця 3.1

Аналіз ефективності руху грошових потоків по підприємству ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 рік

№ п/п	Показник	Розрахунок	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Зміна 2019/2018	Зміна 2020/2019
1	2	3	4	5	6	7	8
Вихідні дані							
2	Приток грошових коштів, всього	9440780	7231240	9440780	4230579	2209540	-5210201
3	Приток грошових коштів від операційної діяльності	Форма № 3	7219567	9430297	4220733	2210730	-5209564
4	Відтік грошових коштів, всього	Форма №3	7465225	9243995	3521526	1778770	-5722469
5	Відтік ГК по операційній діяльності	Форма № 3	7241700	8958731	3342137	1717031	-5616594
6	Відтік ГК по інвестиційній діяльності	Форма № 3	100731	80993	49790	-19738	-31203
7	Відтік ГК по фінансовій діяльності	Форма № 3	122794	204271	129599	81477	-74672
8	Середній залишок грошових коштів	(р. 1165 поч. + + р. 1165 кін.) / 2	784158,5	749964,5	1209628,5	-34194	459664
9	Поточні зобов'язання	Р. 1695 форма № 1	851602	939891	335193	88289	-604698
10	Чистий прибуток	р. 2350 форма № 2	490859	842314	69016	351455	-773298
11	Середньорічна сума ДЗ	Σр. 1125 - р. 1155 поч. + +р. 1125 - р. 1155кін.) / 2	593628,5	790362	712615,5	196733,5	-77746,5
12	Чистий грошовий потік, всього	р. 1 - р. 3	-233985	196785	709053	430770	512268
13	Чистий ГП від поточної діяльності	р. 2 - р. 4	-22133	471566	878596	493699	407030
14	Виплата за позиками	Форма № 3 (р.3350)	108167	3194	120280	-104973	117086
15	Виплата дивідендів	Форма № 3 (р.3355)	3014	191813	4	188799	-191809
16	Зміна залишків матеріальних оборотних активів	р. 1100 кін - р. 1100 поч	988930	163738	-683429	-825192	-847167
17	Чистий дохід від реалізації	р. 2000	5448042	8218515	3336667	2770473	-4881848
18	Приток грошових коштів від інвестиційної діяльності	Форма № 3	11673	10483	7446	-1190	-3037
19	Приток грошових коштів від фінансової діяльності	Форма № 3	0	0	2400	0	2400

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8
Розрахунок							
1	Достатність грошового потоку від операційної (поточної) діяльності для погашення зобов'язань	$(p. 2 - p. 4) / p. 6$	-0,18	2,31	6,78	2,49	4,47
2	Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	$P.1 / p. 3$	0,97	1,02	1,20	0,05	0,18
3	Достатність ГК для самофінансування	$(p. 2 - p. 4) / p. 5$	-0,22	5,82	17,65	6,04	11,82
3	Коефіцієнт достатності чистого ГК	$p. 12 / (p. 13 + p. 14 + p. 15)$	-0,02	1,31	-1,56	1,33	-2,87
4	Коефіцієнт забезпеченості ГК, всього	$(\text{Залишок ГК на пп.} + p.1) / p. 3$	1,09	1,09	1,39	0,00	0,30
5	Коефіцієнт забезпеченості ГК за поточною діяльністю	$(\text{Залишок ГК на пп.} + p.2) / p.4$	1,12	1,13	1,46	0,01	0,34
6	Коефіцієнт оборотності ГК, оборотів	$p. 16 / p.7$	6,95	10,96	2,76	4,01	-8,20
7	Період обороту грошових коштів, днів	$365 / \text{к-т оборотності}$	52,54	33,31	132,32	-19,23	99,01
8	Коефіцієнт ефективності грошових потоків	$(p. 1 - p. 3) / p. 3$	-0,03	0,02	0,20	0,05	0,18
9	Коефіцієнт рентабельності притоку ГК	$p. 9 / p. 1$	0,07	0,09	0,02	0,02	-0,07
10	Коефіцієнт рентабельності відтоку ГК	$p. 9 / p. 3$	0,07	0,09	0,02	0,03	-0,07
11	Коефіцієнт рентабельності залишку ГК	$p. 9 / p.7$	0,63	1,12	0,06	0,50	-1,07
12	Коефіцієнт рентабельності грошових витрат за операційною (поточною) діяльністю	$p. 12 / p. 4$	0,00	0,05	0,26	0,06	0,21
13	Фінансовий цикл, у днях	Період обороту (запасів + ДЗ – КЗ)	95,00	88,00	201,00	-7,00	113,00
14	Коефіцієнт інвестиційного притоку	$p. 17 / (p. 17 + p. 18)$	1,00	1,00	0,76	0,00	-0,24
15	Коефіцієнт фінансового притоку	$p. 18 / (p. 17 + p. 18)$	0,00	0,00	0,24	0,00	0,24
16	Коефіцієнт грошового покриття дивідендних виплат	$p. 12 / p. 14$	-7,34	2,46	219649,00	9,80	219646,54
17	Грошова рентабельність продажу	$p. 12 / p. 16$	0,00	0,06	0,26	0,06	0,21

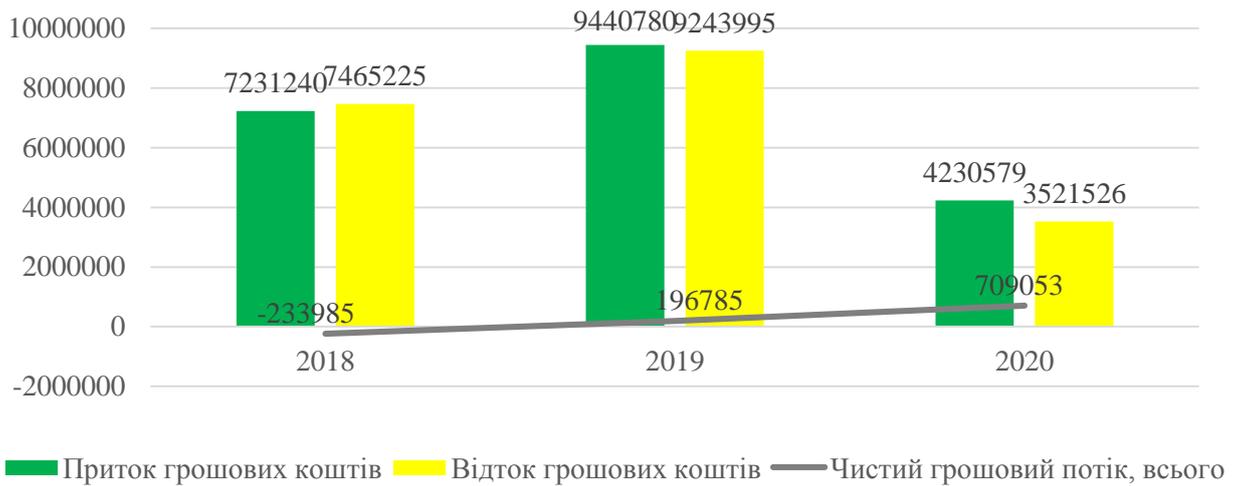

Рис. 3.1. Динаміка чистого грошового потоку ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки

З наведених розрахунків в таблиці 3.1 та за допомогою рисунка 3.1 можна зробити певні висновки, що чистий грошовий потік мав тенденцію до зростання, а саме за 2018 рік він становив від'ємне значення (-233985 тис. грн.) через те, що менше надходило грошових коштів, ніж вибувало, у 2019 році чистий грошовий потік уже становив 196785 тис. грн., а в 2020 році цей показник збільшився на 512268 тис. грн., та на кінець аналізованого періоду становив 709053 тис. грн. Детальніше про потоки та відтоки від різних видів діяльності відображено на рисунках 3.2, 3.3, 3.4.

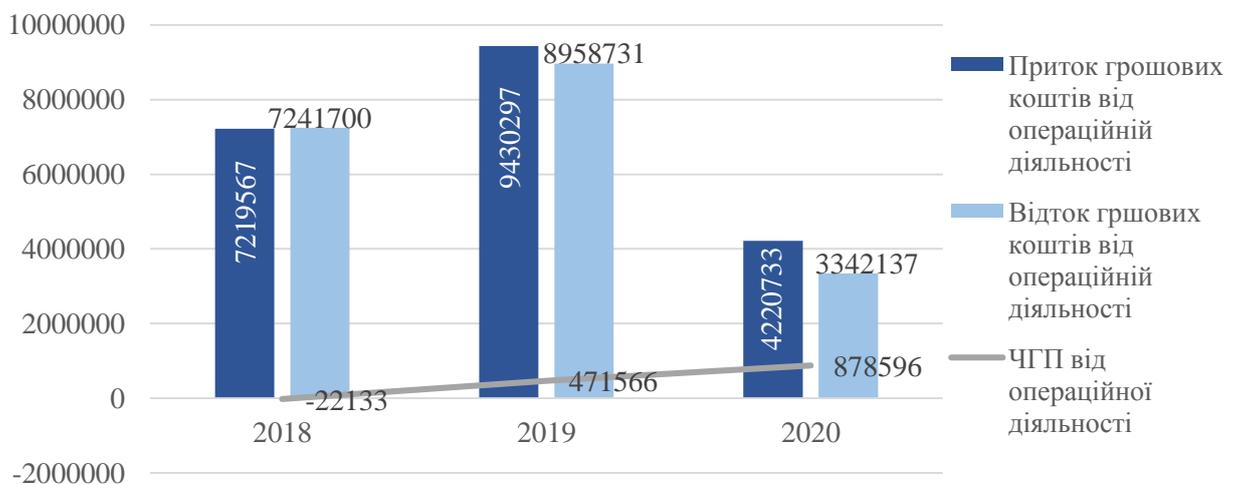

Рис. 3.2. Динаміка чистого грошового потоку від операційної діяльності ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки

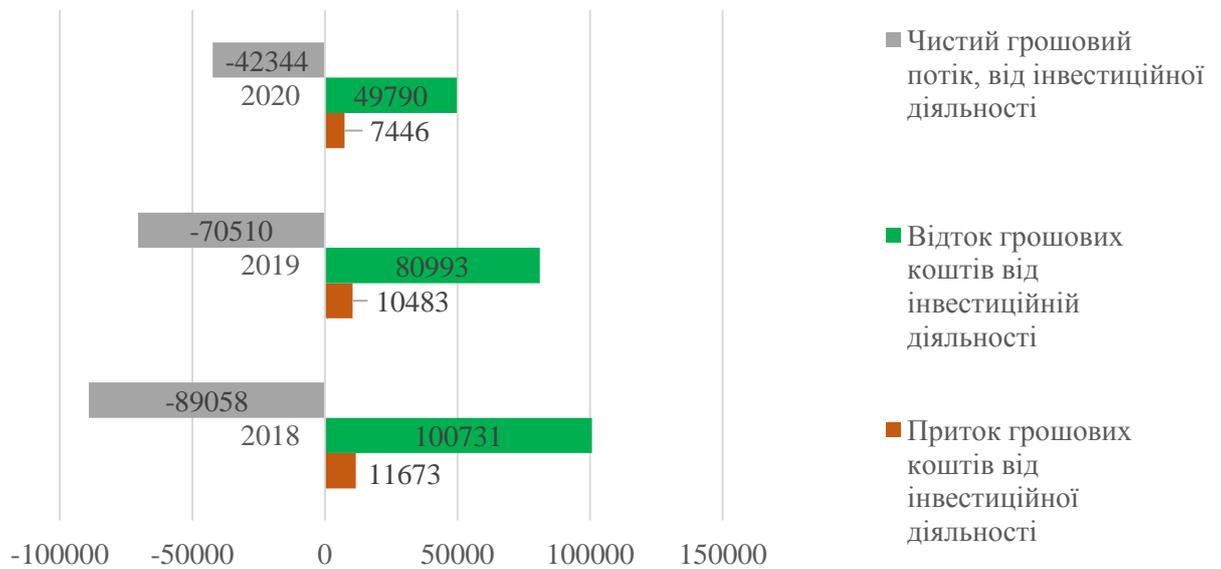

Рис. 3.3. Динаміка чистого грошового потоку від інвестиційної діяльності ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки

Рис. 3.4. Динаміка чистого грошового потоку від фінансової діяльності ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки

Згідно рисунка 3.2 видно, що чистий грошовий потік від операційної діяльності протягом аналізованого періоду збільшувався. А саме у 2018 році він становив -22133 тис. грн., у 2019 році зріс на 493699 тис. грн. і становив

471566 тис. грн., а у 2020 році чистий грошовий потік від операційної діяльності збільшився ще на 407030 тис. грн і становив 878596 тис. грн., це є гарним показником для підприємства, тому що переважають притоки грошових коштів.

На рисунку 3.3. бачимо, що чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності за 3 роки має від'ємне значення тобто коштів вибувало більше ніж надходило, але на кінець аналізованого періоду сума відтоку зменшилась на 50941 тис. грн. і становила -42344 тис. грн. це означає, що не продавались основні засоби та нематеріальні активи.

Рисунок 3.4 показує, що за 2018-2019 рік не було надходжень від фінансової діяльності, але кошти вибували за рахунок викупу власних акцій та сплати дивідендів у 2018 році, та через погашення позик у 2019 році. Чистий грошовий потік від фінансової діяльності у 2020 році становив 127199 тис. грн., через те що вибування коштів переважало над надходженням. Надходження від операційної діяльності у 2020 році були від отримання позик. Велика сума відтоку від фінансової діяльності становить погашення позик

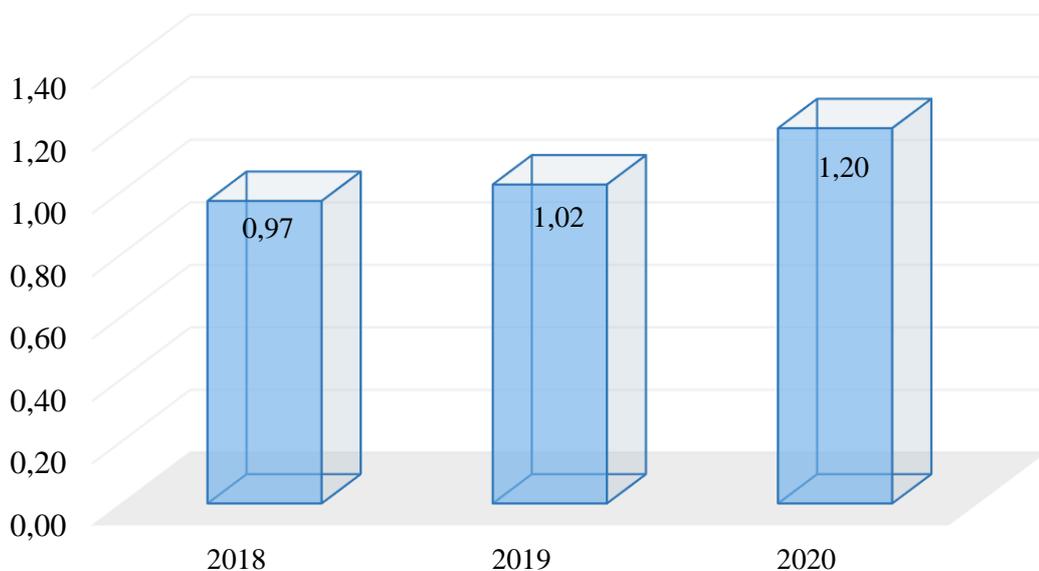

Рис. 3.5. Коефіцієнт ліквідності грошового потоку ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-20120 роки

Як бачимо на рисунку 3.5 коефіцієнт грошового потоку збільшується у 2019 році на 0,052 і становить 1,021, а в 2020 році збільшується ще на 0,18 в порівнянні з 2019 роком, цих коштів достатньо для негайного погашення всіх поточних зобов'язань.

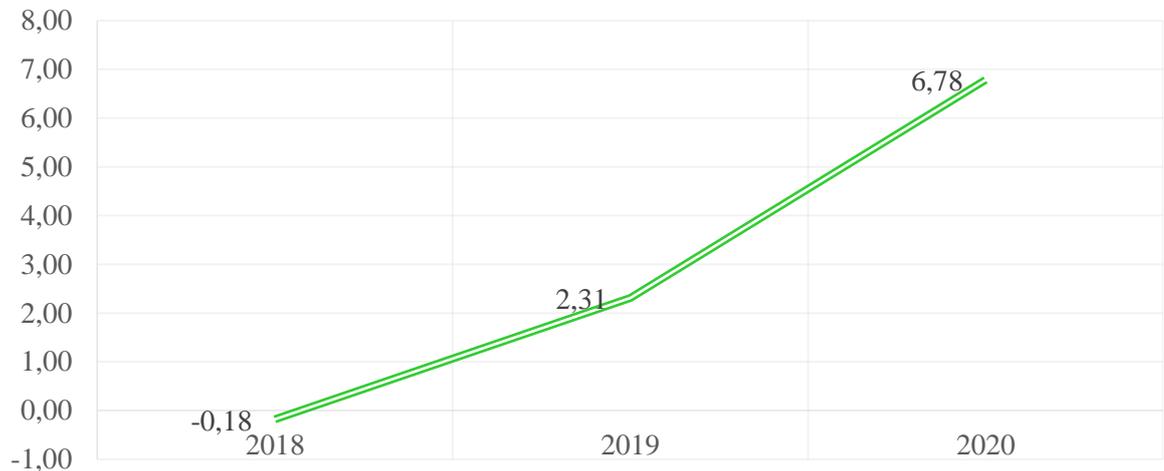

Рис. 3.6. Достатність грошового потоку від операційної діяльності ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки

Коефіцієнт достатності грошового потоку від операційної діяльності, у 2019 році зріс на 2,291, в порівнянні з 2018 роком, і у 2020 році на 4,47 в порівнянні з 2019 роком і на кінець аналізованого періоду становив 6,78, що є позитивною зміною.

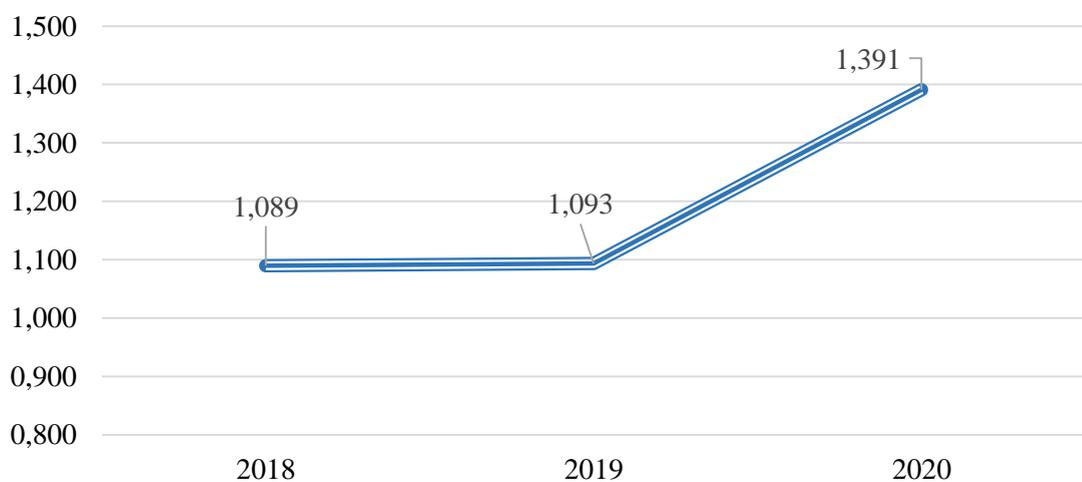

Рис. 3.7. Достатність забезпеченості грошового потоку ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2019 роки

На рисунку 3.7 бачимо, що достатність забезпеченості грошового потоку має незначну тенденцію до збільшення за 2018-2019 роки. Але в 2020 році збільшився на 0,298, та становив 1,391.

Показники рентабельності грошових потоків на кінець аналізованого періоду погіршилися. Через збільшення фінансового циклу на 106 днів за рахунок збільшення оборотності запасів, дебіторської заборгованості – на 38 днів та кредиторської заборгованості – на 21 день, підприємство потребує прийняття заходів щодо зниження оборотності запасів, скорочення періоду погашення кредиторської заборгованості та пошук резервів для своєчасного погашення поточних зобов'язань для скорочення оборотності кредиторської заборгованості.

3.2. Прогнозування потенційної неплатоспроможності підприємства за різними моделями

Основною метою діагностики банкрутства є виявлення ознак на ранньому етапі кризового розвитку підприємства та попередня оцінка масштабів його кризового стану. Експрес-діагностика банкрутства характеризує систему оцінки кризових параметрів фінансового розвитку підприємства, що здійснюється на базі даних його фінансового обліку за стандартними алгоритмами аналізу.

Для більш поглибленого аналізу фінансового стану ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» та прогнозування можливого банкрутства протягом досліджуваного періоду в дипломній роботі запропоновано застосування таких моделей:

1. Модель Е. Альтмана

$$Z = 1,2 * K1 + 1,4 * K2 + 3,3 * K3 + 0,6 * K4 + 1,0 * K5, \quad (3.1)$$

де К1 - власні оборотні активи / валюта балансу; К2 - нерозподілений прибуток / валюта балансу; К3 — прибуток до сплати відсотків і податків/ /валюта балансу; К4 — власний капітал (ринкова оцінка)/позиковий капітал; К5 — виручка від реалізації (чиста) /валюта балансу.

Якщо:

$Z < 1,8$ – вірогідність банкрутства досить висока;

$1,8 < Z < 2,7$ - вірогідність банкрутства середня;

$2,7 < Z < 2,9$ - банкрутство можливе, але за певних обставин;

$Z > 3,0$ – вірогідність банкрутства досить незначна.

Таблиця 3.1

Модель Е. Альтмана

№ п/п	Показники	Розрахунок	2018 рік	2019 рік	2020 рік
1	2	3	4	5	6
1.	Власні оборотні активи	p.1300-p.1695	2 927 353	3 622 471	3 663 407
2.	Нерозподілений прибуток	p.1420	435 393	824 075	4 586
3.	Прибуток до сплати відсотків і податків	p.2290+p.3355	510 359	1 250 849	85 394
4.	Власний капітал (ринкова оцінка)	p.1495	2 691 998	3 295 240	3 391 492
5.	Виручка від реалізації (чиста)	p.2000	5 448 042	8 218 515	3 336 667
6.	Валюта балансу	p.1300, p.1900	3 778 955	4 562 362	3 998 600
7.	Позиковий капітал	p.1595+p.1695	1 086 957	1 267 122	607 108
8.	К1	п.1/п.6	0,775	0,794	0,916
9.	К2	п.2/п.6	0,115	0,181	0,001
10.	К3	п.3/п.6	0,135	0,274	0,021
11.	К4	п.4/п.7	0,712	0,722	0,848
12.	К5	п.5/п.6	1,442	1,801	0,834
13.	Z	$1,2 * \text{п.8} + 1,4 * \text{п.9} + 3,3 * \text{п.10} + 0,6 * \text{п.11} + 1,0 * \text{п.12}$	3,406	4,345	2,515

Відповідно моделі Е. Альтмана у 2018-2019 роках вірогідність банкрутства ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» була досить незначна, так як Z перевищувало 3 у ці роки. А ось у 2020 році вірогідність

банкрутства різко збільшилася до середньої. Це пов'язано із зниженням усіх факторів, які впливають на Z.

2. Модель Спрінгейта

$$Z = 1,03 K_1 + 3,07 K_2 + 0,66 K_3 + 0,4 K_4, \quad (3.2)$$

де K_1 - власні оборотні активи / валюта балансу; K_2 - прибуток до сплати податків та процентів / валюта балансу; K_3 - прибуток до сплати податків / поточні зобов'язання; K_4 - виручка від реалізації / валюта балансу.

Якщо Z-показник $< 0,862$, то підприємство є потенційним банкрутом.

Таблиця 3.2

Модель Спрінгейта

№ п/п	Показники	Розрахунок	2018 рік	2019 рік	2020 рік
1	2	3	4	5	6
1.	Власні оборотні активи	p.1300-p.1695	2 927 353	3 622 471	3 663 407
2.	Прибуток до сплати відсотків і податків	p.2290+p.3355	510 359	1 250 849	85 394
3.	Прибуток до сплати податків	p.2290	507 345	1 059 036	85 390
4.	Виручка від реалізації (чиста)	p.2000	5 448 042	8 218 515	3 336 667
5.	Валюта балансу	p.1300, p.1900	3 778 955	4 562 362	3 998 600
6.	Позиковий капітал	p.1595+p.1695	1 086 957	1 267 122	607 108
7.	K_1	п.1/п.5	0,775	0,794	0,916
8.	K_2	п.2/п.5	0,135	0,274	0,021
9.	K_3	п.3/п.6	0,134	0,232	0,021
10.	K_4	п.4/п.5	1,442	1,801	0,834
11.	Z	$1,03 \cdot \text{п.7} + 3,07 \cdot \text{п.8} + 0,66 \cdot \text{п.9} + 0,4 \cdot \text{п.10}$	1,878	2,533	1,357

Згідно моделі Спрінгейта ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» не можна назвати банкрутом, тому, що Z-показник більший від 0,862.

3. Метод рейтингової оцінки фінансового стану підприємства, Р.С. Сайфулін та Г.Г. Кадиков запропонували використовувати для експрес-оцінки фінансового стану підприємства рейтингове число.

$$R = 2 * K_3 + 0,1 * K_{пл} + 0,08 * K_i + 0,45 K_m + K_{рвк}, \quad (3.3)$$

де K_3 - коефіцієнт забезпеченості власними коштами; $K_{пл}$ - коефіцієнт поточної ліквідності; K_i - інтенсивність обігу авансованого капіталу, яка характеризує обсяг реалізованої продукції, що приходиться на 1 у. о. коштів, вкладених у діяльність підприємства; K_m - коефіцієнт менеджменту, який характеризується відношенням прибутку від реалізації до величини виручки від реалізації; $K_{рвк}$ - рентабельність власного капіталу (відношення балансового прибутку до власного капіталу).

Якщо рейтингове число R для підприємства є більшим за 1, то підприємство перебуває у задовільному стані, якщо менше за 1 - у незадовільному.

Таблиця 3.3

Модель Р.С. Сайфуліна та Г.Г. Кадикова

№ п/п	Показники	Розрахунок	2018 рік	2019 рік	2020 рік
1	2	3	4	5	6
1.	Коефіцієнт забезпеченості власними коштами (K_3)	$(p.1195/p.1695)/1195$	0,719	0,755	0,898
2.	Коефіцієнт поточної ліквідності ($K_{пл}$)	$p.1195/p.1695$	3,562	4,078	9,779
3.	Інтенсивність обігу авансованого капіталу (K_i)	$p.2000/p.1300(p.1900)$	1,442	1,801	0,834
4.	Коефіцієнт менеджменту (K_m)	$p.2090/p.2000$	0,086	0,167	0,076
5.	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу ($K_{рвк}$)	$p.2350(2355)/((p.1495_{пп}+p.1495_{кп})/2)$	0,200	0,281	0,021
6.	R	$2 * K_3 + 0,1 * K_{пл} + 0,08 * K_i + 0,45 * K_m + K_{рвк}$	2,149	2,418	2,895

Відповідно моделі Р.С. Сайфуліна та Г.Г. Кадикова ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» протягом 2018-2020 років перебував у задовільному стані. На це вказує рейтингове число R , яке протягом досліджуваного періоду набуває значення більшого за 1.

4. Розширена факторна модель розрахунку коефіцієнта стійкості економічного зростання Г.О. Крамаренка має такий вигляд:

$$K_{\text{СЕЗ}} = K1 * K2 * K3 * K4 * K5 * K6 * K7, \quad (3.4)$$

де $K_{\text{СЕЗ}}$ - коефіцієнт стійкості економічного зростання; $K1$ - частка прибутку, реінвестована у виробництво (чистий прибуток за мінусом випланих дивідендів / чистий прибуток); $K2$ - рентабельність реалізації (чистий прибуток / чиста виручка від реалізації); $K3$ - оборотність власного оборотного капіталу (чиста виручка від реалізації / середній розмір власного оборотного капіталу); $K4$ - забезпеченість власним оборотним капіталом (середній розмір власного оборотного капіталу / середній розмір оборотних активів); $K5$ - коефіцієнт поточної ліквідності (середній розмір оборотних активів / середній розмір короткострокових зобов'язань); $K6$ - частка короткострокових зобов'язань у капіталі підприємства (середній-розмір короткострокових зобов'язань / середній розмір капіталу); $K7$ - коефіцієнт фінансової залежності (середній розмір капіталу / середній розмір власного капіталу).

Застосування багатфакторних моделей коефіцієнта стійкості економічного зростання дозволяє також спрогнозувати темпи розвитку підприємства, оцінити вплив кожного фактора на загальну стійкість економічного зростання.

Таблиця 3.4

Модель Г.О. Крамаренка

№ п/п	Показники	Розрахунок	2018 рік	2019 рік	2020 рік
1	2	3	4	5	6
1.	Частка прибутку реінвестована у виробництво ($K1$)	$(p.2350-p.3355)/p.2350$	0,994	-1,277	1,000
2.	Рентабельність реалізації ($K2$)	$p.2090/p.2000$	0,135	0,167	0,076
3.	Оборотність власного оборотного капіталу ($K3$)	$p.2000/((\text{сер. сума ВОК} ((1195\text{п}+1195\text{к})+(1695\text{п}+1695\text{к})/2))$	0,900	1,059	0,431

Продовження табл.3.4

1	2	33	4	5	6
4.	Забезпеченість власним оборотним капіталом (К4)	$[(p.1495_{пп}+p.1495_{кп})/2]/[(p.1195_{пп}+p.1195_{кп})/2]$	0,912	0,872	0,940
5.	Коефіцієнт поточної ліквідності (К5)	$p.1195/p.1695$	3,562	4,078	9,779
6.	Частка короткострокових зобов'язань у капіталі підприємства (К6)	$[(p.1695_{пп}+p.1695_{кп})/2]/[(p.1900_{пп}+p.1900_{кп})/2]$	0,193	0,215	0,149
7.	Коефіцієнт фінансової залежності (К7)	$[(p.1900_{пп}+p.1900_{кп})/2]/[(p.1495_{пп}+p.1495_{кп})/2]$	1,398	1,393	1,280
8.	Коефіцієнт стійкості економічного зростання (Ксез)	$K1*K2*K3*K4*K5*K6*K7$	0,106	-0,241	0,057

Згідно розрахунків в таблиці 3.4 на ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» коефіцієнт стійкості економічного зростання у 2019 році має негативне значення, так як має від'ємне значення. А у 2018 та 2020 році спостерігається позитивне значення даного показника, а саме 0,106 та 0,057.

Провівши певні розрахунки, можна зробити висновок, що за моделлю Альтмана, спостерігається перевищення нормативного значення та їх позитивна динаміка, тому це говорить про задовільний фінансовий стан та незначну ймовірність банкрутства. За моделлю Спрінгейта та методом рейтингової оцінки підприємство немає ризику банкрутства. А за розширеною факторною моделлю Крамаренка у 2019 році підприємство має велику ймовірність банкрутства, адже розраховані показники набули від'ємного значення. Але у 2018 та 2020 році ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» має незначний ризик неплатоспроможності.

Забезпечення платоспроможності суб'єктів господарювання в умовах економічної кризи, спричиненої пандемією, є однією з головних проблем, яку потрібно вирішувати на рівні підприємства за підтримки та допомоги держави, щодо запобігання банкрутств малих та середніх підприємств, катастрофічне зниження валового національного продукту та забезпечення фінансової стабільності національної економіки.

Ліквідність підприємства впливає на його платоспроможність, тобто здатність своєчасно погашати свої зобов'язання. Отже, коефіцієнти ліквідності в основному використовуються для запобігання неплатоспроможності підприємства та розробки комплексу антикризових заходів.

Для правильного розуміння динаміки та рівня платоспроможності підприємства необхідно брати до уваги такі фактори: сфера та характер діяльності підприємства; стан та умови розрахунків з дебіторами; стан запасів; стан дебіторської заборгованості [32]; стан фінансово-кредитної системи країни; доступність до зовнішніх запозичень.

Також під час проведення досліджень для забезпечення платоспроможності потрібно враховувати характеристики та тривалість операційних та фінансових циклів підприємства з точки зору окремих видів діяльності. Чим коротший фінансовий цикл, тим менше фінансових ресурсів потрібно для фінансування виробничих потреб компанії [33]. Потрібно розробляти прогностичні моделі фінансового стану підприємства, для того щоб своєчасно виявити загрози розвитку фінансової кризи, неплатоспроможності та попередження банкрутства підприємства.

Проаналізувавши фінансовий стан підприємства сформовано рекомендації щодо покращення управління платоспроможністю:

- 1) потрібно знизити витрати та значно збільшувати доходи, що збільшить прибуток компанії;
- 2) необхідно знизити собівартість продукції та витрат, джерелом покриття яких є прибуток, це покращує платоспроможність підприємства;
- 3) варто забезпечити достатній розмір власного капіталу;
- 4) потрібно продати неприбуткові структурні підрозділи та основні фонди. Завдяки цим операціям підприємство може отримати інвестиційні ресурси для більш вигідної діяльності та перенацілення виробництва;
- 5) потрібно здати в оренду основні засоби, які не використовуються повністю у виробничому процесі, для реструктуризації активів підприємства,

це один з найважливіших напрямків покращення фінансового стану, оскільки передбачає мобілізацію внутрішніх резервів, а також комплекс заходів, пов'язаних зі змінами структури та складу активів балансу;

б) забезпечити безперебійну роботи підприємства, тому, що в період карантину підприємство працювало не стабільно.

Один із варіантів підвищення платоспроможності - збільшення грошових потоків, що, в свою чергу, збільшує абсолютну ліквідність. Це дозволяє підприємству взяти кредит в банку для фінансування його щоденних операцій. Збільшення грошових коштів може бути забезпечено продажем та здачею в оренду виробничих фондів.

Таким чином, в нинішній час не існує оптимального методу визначення платоспроможності підприємства. Практично всі методи мають свої недоліки та переваги, тому для визначення платоспроможності підприємства необхідно повністю використовувати існуючу методологічну систему.

Доцільно також розробити нові підходи до їх оцінки, які б не працювали на результатах минулих подій (дані попередніх фінансових звітів), але дозволяли б передбачати рівень відповідних показників принаймні на найближчий час. У той же час, головною проблемою аналізу платоспроможності компанії є не лише відсутність єдності в трактуванні назв, розрахунку та стандартів використовуваних показників, а й обмежена більшість технологій аналізу ліквідності та платоспроможності, які створюють додаткові наукові дослідження для вирішення цих проблем.

Для вдосконалення управління платоспроможністю та ліквідністю було запропоновано певну кількість заходів, зокрема: пошук внутрішніх резервів для підвищення платоспроможності підприємства, оптимізація структура капіталу, сукупність заходів щодо поліпшення якості продукції та моніторингу основних напрямків фінансової діяльності, економія наявних ресурсів відповідно до співвідношення коштів, що зберігаються компанією, та її поточних та майбутніх зобов'язань.

ВИСНОВКИ

У процесі написання дипломної роботи було визначено економічну сутність, види та значення платоспроможності підприємства, її взаємозв'язок з іншими показниками діяльності підприємства, систематизовано показники та методи оцінювання платоспроможності, охарактеризовано діяльність ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод». Також було проведено ветрикальний аналіз структури та динаміки майна і капіталу, та здійснено певні висновки.

На ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» було виявлено значне зростання загальної суми майна підприємства у 2019 році з 3778955 тис. грн. до 4562362 тис. грн., у 2020 році запаси підприємства зменшилися на 563762 тис. грн, кількість запасів свідчить про розширення виробничої діяльності підприємства у 2019 році та позитивно впливає на його результативність діяльності, проте у 2020 році, через припинення державних замовлень відбулася негативна динаміка щодо запасів. Загальна сума майна підприємства у 2019 році головним чином збільшилась, за рахунок збільшення запасів, також спостерігається збільшення дебіторської заборгованості, грошових коштів та їх еквівалентів.

Аналізуючи склад і динаміку джерел фінансування активів підприємства було виявлено збільшення капіталу на 783407 тис. грн. у 2019 році та зменшення на 563762 тис. грн. у 2020 році. Такі зміни відбулися за рахунок збільшення додаткового капіталу та довгосторокових зобов'язань.

Також було здійснено оцінку основних фондів ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод», де спостерігається зміна коефіцієнта вартості основних фондів в активах підприємства з 2018 року вказаний коефіцієнт знижувався та в 2020 році становив 0,16, що на 0,33 менше від початку

аналізованого періоду, зниження цього коефіцієнта характеризується незадовільно, тому, що коефіцієнт вартості основних фондів в активах підприємства повинен становити не менше ніж 0,5. Коефіцієнт зносу у 2018-2020 році був майже незмінним, але все ж незначно збільшувався, а саме у 2019 році збільшився на 0,043, а в 2020 ще на 0,02, це свідчить про погіршення стану основних засобів ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод».

Наступним кроком був аналіз оборотних активів підприємства, де було визначено, що за 2019 рік відбулося збільшення коефіцієнту оборотності оборотних активів, що є позитивним показником. Але в 2020 році він зменшився на 60,8%, це свідчить про уповільнення обороту оборотних активів. Така ж зміна відбулася і в коефіцієнті оборотності поточних зобов'язань, у 2019 він становив 9,18 оборотів, а в 2020 знизився до 1,55. Коефіцієнт оборотності виробничих запасів збільшився в 2019 році на 1,39, і становив 7,81. А у 2020 зменшився до 3,92. Висока оборотність готової продукції вказує на ефективність збутової політики.

Також висока оборотність може бути ознакою значного попиту на продукцію підприємства. За досліджуваній період оборотність дебіторської заборгованості спочатку збільшилася, а потім знову зменшилася, як і в більшості коефіцієнтів. Збільшення оборотів свідчить про те, що дебітори частіше погашають свою заборгованість перед компанією. Період погашення дебіторської заборгованості у 2019 році проти 2018 року зменшився, а в 2020 році проти 2019 збільшився. Рентабельність оборотних активів у 2019 збільшилась з 2,02 до 2,39 (рис. 2.8), але в 2020 році рентабельність знову знизилась до 0,94, це є негативною динамікою для підприємства.

Також в дипломній роботі проведений аналіз структури і динаміки власного капіталу ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод», де зробили висновок, що відбулося значне збільшення сукупного капіталу підприємства в 2019 році на 783407 тис. грн., але в 2020 році вартість

сукупного капіталу зменшилась на 563762 тис. грн. Неоплачений чи вилучений капітал за досліджуваний період був відсутній, що оцінюється позитивно, оскільки не було викуплених акцій власної емісії з подальшою їх ануляцією та відсутня заборгованість засновників по внесках до статутного капіталу.

Крім власного капіталу підприємства проаналізований також і позиковий капітал, де визначено, що у 2019 році збільшилась сума зобов'язань на 180165 тис. грн., в основному за рахунок заборгованості за товари, роботи, послуги та за довгостроковими зобов'язаннями, але в 2020 році вартість зобов'язань знизилась на 660014 тис. грн., через зникнення заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями, через зменшення заборгованості за товари, через зменшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками, що є гарним показником, тому, що підприємство розраховується зі своїми кредиторами.

За аналізований період частка позикового капіталу займає меншу частку в сукупному, ніж власний, та ще поступово знижується, що позитивно характеризується. Ця частка за аналізований період поступово зменшувалась, а саме у 2019 році на 0,99, а в 2020 році ще на 12,59. У 2018 році частка позикового капіталу складала 28,76%, у 2019 році – 27,77%, а у 2020 році – 15,18% всього капіталу. Зниження частки позикового капіталу у сукупному говорить про стабільний стан суб'єкта господарювання.

Також в дипломній роботі здійснений аналіз співвідношення дебіторської й кредиторської заборгованості, та за результатами порівняльного аналізу за аналізований період спостерігається відносна рівновага дебіторської та кредиторської заборгованості, що вказує на позитивний фінансовий стан підприємства.

Провівши аналіз фінансової стійкості було визначено, що наявність власних коштів на ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» поступово збільшувалась, а саме у 2019 році на 31,81%, у 2020 році ще на 4,09, що є

позитивною зміною для підприємства. Коефіцієнт автономії теж поступово збільшувався, на 1,39% та 17,43 відповідно за аналізований період. Збільшення коефіцієнта автономії свідчить про фінансово стійке, більш незалежне та стабільне від зовнішніх кредиторів підприємство.

Також в випускній роботі проведений аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства. По результатам ліквідності балансу визначено що за 2018 та 2019 рік перша нерівність ($A1 \geq P1$) не відповідає абсолютній ліквідності. Але в 2020 році всі 4 нерівності відповідали загальній формулі та було визначено що баланс мав абсолютну ліквідність. Також на підприємстві з кожним роком покращується сума власного оборотного капіталу, тобто має тенденцію до зростання з 2182028 тис. грн у 2018 році до 2942783 тис. грн. у 2020 році. Якщо власний оборотний капітал має додатне значення показника та має тенденцію до зростання, то в компанії достатньо коштів для забезпечення безперервної діяльності за рахунок постійних фінансових ресурсів. Тоді підприємство являється ліквідним та платоспроможним.

В розрахунках таблиці 2.12 видно, що загальний коефіцієнт ліквідності за аналізований період мав тенденцію до збільшення, а саме 3,63, 4,13, 9,93 відповідно. Збільшення цього коефіцієнта розглядається, як позитивна характеристика фінансово-господарської діяльності. На ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод», коефіцієнт швидкої ліквідності має тенденцію до збільшення, а саме з 1,44 до 5,93, це є позитивною зміною, так як нормативне значення його >1 . Коефіцієнт абсолютної ліквідності має тенденцію до збільшення, і за 2018- 2020 роки становить 0,78; 0,89 та 4,74 відповідно.

Якщо ліквідність поступово збільшується, то це значить, що з кожним роком збільшуються надходження для погашення зобов'язань. За 2018- 2020 рр. коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості збільшився у 2019 році на 66,96%, а у 2020 році на 9,69%.

В випускній роботі було проаналізовано оцінку показників платоспроможності ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» за 2018-2020 роки та зроблені наступні висновки. Коефіцієнт загальної платоспроможності за аналізований період мав тенденцію до збільшення, а саме на 3,11. В 2020 році, становив 3,48, в 2019 році 3,60 а в 2020 році 6,59. Це являється позитивною динамікою для підприємства. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами має позитивні значення на підприємстві, та протягом аналізованого періоду має суттєві покращення. Коефіцієнт фінансового лівериджу у 2019 році збільшився до 0,348, а в 2020 знову зменшився на 3,268 та на кінець аналізованого періоду становив 0,08, що є гарною динамікою, так як збільшення цього показника свідчить про підвищення фінансового ризику підприємства.

Теж було проаналізовано динаміку доходів та витрат та зроблено наступні висновки, у 2019 році в порівнянні з 2018 роком, сума чистого доходу від реалізації (товарів, робіт та послуг) збільшилася на 2770473 тис. грн. і станом на кінець 2019 року чистий дохід від реалізації становив 8218515 тис. грн. Але в 2020 році в порівнянні з 2019 роком чистий дохід від реалізації товарів, робіт та послуг зменшився на 4881848 тис. грн. і на кінець аналізованого періоду становив 3336667 тис. грн., така зміна є негативною, тому, що на підприємстві виготовляється менше продукції, через відсутність державного замовлення на продукцію.

За аналізований період доходи перевищували витрати, в результаті чого ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» отримував прибуток у розмірі 455516 тис. грн., 787079 тис. грн., 96251 тис. грн відповідно.

Також досліджено структуру грошових потоків, де визначено, що чистий грошовий потік мав тенденцію до зростання, а саме за 2018 рік він становив від'ємне значення (-233985 тис. грн.) через те, що менше надходило грошових коштів, ніж вибувало, у 2019 році чистий грошовий

потік уже становив 196785 тис. грн., а в 2020 році цей показник збільшився на 512268 тис. грн., та на кінець аналізованого періоду становив 709053 тис. грн.

Також збільшувався чистий грошовий потік від операційної діяльності, а саме у 2018 році він становив -22133 тис. грн., у 2019 році збільшився на 493699 тис. грн. і становив 471566 тис. грн., а у 2020 році чистий грошовий потік від операційної діяльності збільшився ще на 407030 тис. грн. і становив 878596 тис. грн., це є гарним показником для підприємства, тому що переважають притоки грошових коштів.

Чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності за 3 роки має від'ємне значення тобто коштів вибувало більше ніж надходило, але на кінець аналізованого періоду сума відтоку зменшилась на 50941 тис. грн. і становила -42344 тис. грн. це означає, що не продавались основні засоби та нематеріальні активи. За 2018-2019 рік не було надходжень від фінансової діяльності, але кошти вибували за рахунок викупу власних акцій та сплати дивідендів у 2018 році, та через погашення позик у 2019 році.

Чистий грошовий потік від фінансової діяльності у 2020 році становив 127199 тис. грн., через те що вибування коштів переважало над надходженням. Надходження від операційної діяльності у 2020 році були від отримання позик. Велика сума відтоку від фінансової діяльності становить погашення позик

Показники рентабельності грошових потоків на кінець аналізованого періоду погіршилися. Через збільшення фінансового циклу на 106 днів за рахунок збільшення оборотності запасів, дебіторської заборгованості – на 38 днів та кредиторської заборгованості – на 21 день, підприємство потребує прийняття заходів щодо зниження оборотності запасів, скорочення періоду погашення кредиторської заборгованості та пошук резервів для своєчасного погашення поточних зобов'язань для скорочення оборотності кредиторської заборгованості.

Провівши певні розрахунки по прогнозуванню неплатоспроможності, можна зробити висновок, що за моделлю Альтмана, спостерігається перевищення нормативного значення та їх позитивна динаміка та зростання, тому це говорить про задовільний фінансовий стан та незначну ймовірність банкрутства. За моделлю Спрінгейта та методом рейтингової оцінки підприємство немає ризику банкрутства.

А за розширеною факторною моделлю Крамаренка у 2019 році підприємство має велику ймовірність банкрутства, адже розраховані показники набули від'ємного значення. Але у 2018 та 2020 році ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» мають незначний ризик.

Проаналізувавши фінансовий стан підприємства сформовано рекомендації щодо покращення управління платоспроможністю: потрібно знизити витрати та значно збільшувати доходи, що збільшить прибуток компанії; необхідно знизити собівартість продукції та витрат, джерелом покриття яких є прибуток, це покращує платоспроможність підприємства; варто забезпечити достатній розмір власного капіталу; потрібно продати неприбуткові структурні підрозділи та основні фонди.

Завдяки цим операціям підприємство може отримати інвестиційні ресурси для більш вигідної діяльності та перенацілення виробництва; потрібно здати в оренду основні засоби, які не використовуються повністю у виробничому процесі, для реструктуризації активів підприємства, це один з найважливіших напрямків покращення фінансового стану, оскільки передбачає мобілізацію внутрішніх резервів, а також комплекс заходів, пов'язаних зі змінами структури та складу активів балансу; забезпечити безперебійну роботи підприємства, тому, що в період карантину підприємство працювало не стабільно.

Загалом підприємство ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» функціонує нормально, але потрібно було б збільшити кількість запасів та відновити замовлення на їхню продукцію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ольховський А.М., Шемчук Є.В., Вдовиченко В.О. Ліквідність і платоспроможність підприємства: концептуальний підхід. *Фінанси України*. 2009. С. 118-123.
2. Костирко Л.А. Фінансовий аналіз: підручник. Х.: Фактор, 2007. 783с.
3. Котляр М.Л. Платоспроможність підприємства Ліквідність балансу. Ліквідність підприємства. Вісник ТНЕУ. – 2008. 124 с.
4. Ковалев В. В. Фінансовий аналіз: методи та процедури. М. Фінанси та статистика, 2001. 560 с.
5. Васьковська Я. В. *Оцінка економічного потенціалу підприємства, як складова процесу реструктуризації: методичний аспект*. Збірник науково-практичних статей. Харків. 2009. 121-124 с.
6. Крупельницька І. Е. Проблематика економічного аналізу ліквідності і платоспроможності в сучасних умовах. *Інноваційна економіка*. 2013. 319–322 с.
7. Веселова Ю. Ю. Аналіз платоспроможності та ліквідності підприємства. *Науковий вісник. Фінанси, банки, інвестиції*. – 2009. 35 с.
8. Гавришко Н.В., Ярощук С.В. *Аналіз ліквідності: проблеми узгодженості розрахунку показників*. Тернопіль. 2006. 91-93 с.
9. Костирко Л.А. Фінансовий аналіз: підручник. Х.: Фактор, 2007. 783с.
10. Соколова Е. О. Проблеми управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства. *Збірник наукових праць економіки і управління*. 2016. 330-338 с.
11. Смірнова П. В., Власова Н. О. *Види ліквідності та платоспроможності підприємства*. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: Збірник наукових праць. Харків. 2005. 127 с.

12. Школьник І.О. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 113с.
13. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник — К.: КНЕУ, 2005. 275 с.
14. Ковальов В. В. Фінансовий аналіз: методи та процедури. М.: Фінанси і статистика, 2001. 35 с.
15. . Костирко Л. А. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Луганськ: Даля, 2000. 50-51 с.
16. Прикіна Л.В. Економічний аналіз підприємства: [навчальний посібник]. М. ЮНИТИ-ДАНА, 2002. 360 с.
17. Ковальов В. В. Фінансовий аналіз: методи та процедури. М.: Фінанси та статистика, 2001. 257 с.
18. Ефимова О. В. Навчальний посібник. Фінансовий аналіз. 88 с.
19. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз: [навчальний посібник]: Полтава, 2014. 276 с.
20. Подільська В. О., Яріш О. В., Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Центр навчальної літератури, 2007. 488 с.
21. Фурдичко Л.Є., Стецків О.В., Лютан І.І. *Напрями оцінки фінансового стану підприємств*. 2009.
22. Журавльова Ю.Ю. *Платоспроможність підприємства та шляхи її забезпечення*. Полтава. 2009. 73 с.
23. Ефимова О. В. Аналіз платоспроможності підприємства. Бухгалтерський облік. 2007. 70–77 с.
24. Журавльова Ю. Ю. Сутність платоспроможності підприємства. Фінанси України. 2010. 116–120 с.
25. . Лахтіонова Л.А. *Аналіз платоспроможності та ліквідності об'єктів підприємницької діяльності*. К.:КНЕУ, 2010. 657с.
26. Іонін Е.Е. *Розв'язання питань методологічного обтунтування понять «платоспроможність» і «ліквідність»*. 2004. 36 с.
27. Офіційний сайт підприємства

28. Голов С.Ф., Єфіменко В.І. Фінансовий та управлінський облік. К. ТОВ «Автоінтерсервіс», 2001. 78 с.
29. Соколов Я.В. Бухгалтерський облік: [навчальний посібник] М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. 359 с.
30. Варичева Р. В. *Власний капітал: функціональний підхід до трактування сутності, напрями класифікації у вітчизняній та зарубіжній практиці*. Вісник ЖДТУ. 2011. 37-42 с.
31. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник. К.: Знання. 2008. –483 с.
32. Лігоненко Л.О., Ситник Г.В. Управління грошовими потоками: Навчальний посібник. К.: Київ. 2005. 95 с.
33. Прикіна Л.В. Економічний аналіз підприємства: [посібник] М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. 360 с.
34. Надточій С. І. *Аналіз грошових потоків підприємства з використанням динамічної мультиплікативної оцінки їх ефективності та дослідження їх рядів ди наміки*. 2006. 82-85 с.
35. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навчальний посібник К.: КНЕУ, 1999. — 132с
36. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: посібник. К.:ЦУЛ, 2002. 359 с.
37. Костенко Т.Д., Рижигов В.С., Панков В.А., Герасимов А.А., Ровенська В.В. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: навчальний посібник, К.: Центр учбової літератури, 2007.400с.
38. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-ІУ
39. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996-ХІУ.
40. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14 травня 1992 р. № 2343-ХІІ.
41. Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: наказ

Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України від 26 січня 2001 р. №49/12.

42. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73, зі змінами та доповненнями від 08 лютого 2014 р. № 48.

43. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 р. № 628.

44. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318, зі змінами та доповненнями від 27 червня 2013 р. № 627.

45. Донцова Л.В. Аналіз фінансової звітності : навчальний посібник.

46. Методичні вказівки для виконання курсової роботи з навчальної дисципліни «Фінансовий аналіз» для студентів напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» денної форми навчання - – Полтава: ПолтНТУ, 2014. –52 с. Укладачі: С.В. Онищенко, кандидат економічних наук, доцент; О.А. Пугач, асистент.

47. Горбатенко А.М. *Оцінка платоспроможності підприємства в кризових умовах*. Агросвіт 2009.

48. Соколова Е. О. *Проблеми управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства*. Збірник наукових праць 2016. 330-338 с.

49. Смірнова П. В. Види ліквідності та платоспроможності підприємства. Харків: ХДУХТ, 223 с.

50. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент. Підручник: Київ. 2009. 520 с

51. Романенко О.Р. Навчальний посібник: Фінанси. К.: Центр учбової літератури, 2009. 312 с.

52. Вірстюк Н. В., Вірстюк, І. І. *Удосконалення системи обліку та управління дебіторської заборгованості на сучасному етапі*.

53. Фучеджи В. І. *Характеристика методів та моделей діагностики кризового стану підприємства*. 2014.
54. Брижань І.А. *Контролінг в системі інструментів забезпечення платоспроможності підприємства* 2009 р.
55. Власова Н.О., Круглова О.А., *Фінанси підприємств: Навчальний посібник*. К.: Центр учбової літератури, 2007.
56. Кучер С.М. *Платоспроможність і ліквідність підприємств*. Фінанси України. 2005. 121с.
57. Партин Г.О., Загородній А.Г. *Фінанси підприємств: навчальний посібник*. К.: Знання Львів: ЛБІНБУ, 2003. – 265 34 с.
58. Тарасенко Н. В. *Економічний аналіз діяльності промислового підприємства*. Львів.: ЛБІНБУ.
59. Богацький Н.М. *Методичні підходи до оцінки платоспроможності сучасних підприємств*. Економічний простір. 2010.
60. Чернелевський Л. М., Слободян Н. Г., Михайленко О. В. *Аналіз діяльності підприємств: економічний, фінансово-інвестиційний, стратегічний: підручник*. К.: «Хай-Тек Прес».
61. Шост І. М. *Напрямки статистичного аналізу платоспроможності лісових господарств* К.: 2014.
62. Черничук Л.В. *Статистичне дослідження платоспроможності підприємств*. Чернівці: БДФЕУ, 2016. 262 с.
63. Смірнова П. В., Власова Н. О. *Види ліквідності та платоспроможності підприємства*. Харків: ХДУХТ, 2005.

ДОДАТКИ